

SAL: 7
HEJMAR: 57/58
1986

ARMANÇ

serxwebûn, demograsi û sosyализm!



1985'İ GERİDE BIRAKIRKEN...

Geride bıraktığımız 1985 yılında da Kürdistan ve Türkiye halkları üzerindeki sömürgeci-faşist zorbalık daha bir sistemleşerek varlığını sürdürdü.

Faşist Evren-Özal diktatörlüğü, siyasi planda bir dizi yeni tedbirler aldı. Faşizmin kalıcılaşmasını sağlamaya yönelik bu yasal tedbirler demokrasi-nin "gereği ve güvencesi" gibi kitlelere sunuldu. DGM, Olağanüstü hal, polis yasası gibi yasalar bunlardan sadece bir kaçıydı. Bu yasalar, anayasa ile başlatılan faşist kurumlaşmayı resmi olarak yasalastırmanın bir devamı niteliğindedir.

Faşist Evren ve kukla Özal iktidarı 1985'te de sürdürdükleri sahte demokrasiye geçiş sürecinde, yine tüm baskı aygıtlarını enhayasızca işletmekten geri durmadılar. Yine binlerce, ilerici-yurtsever ve devrimciyi işkence çarklarından geçirdiler. Faşist askeri mahkemeler yine harıl harıl çalıştı. Ve binlerce ilerici-devrimci ağır cezalara çarptırıldı. Sıkıyönetiminin kalktığı yerlerde bile mahkemeler hala çalışıyor. Demokrasiye geçtik, demogojisiyle birlikte Kürdistan'da alçakça cinayetlerine hergün bir yenisini ekliyor. Cezaevlerinin koşullarında en ufak bir iyileşme yoktur. Bugün 500'ü aşkın kesinleşmiş idam dosyası var. 73 idam dosyası mecliste karar bekliyor. 1985'te infaz edilen idam cezaları Türkiye'de rejim açısından hiçbir şeyin değişmediğini açıkça ortaya koyuyor.

Kuşkusuz, faşizmin varlığını koruduğunun kanıtları sadece idamlar, işkenceler, Kürdistan'da estirilen terör ve zindanlardaki onbinlerce devrimci-ilercinin varlığıyla sınırlı değil. Öte yandan tüm Türkiye ve Kürdistan emekçi sınıf ve katmanlarının hatta belli bir burjuva kesiminin yaşamlarındaki

dehşet kötüye gidış, işçi ve emekçilerin geleceğine ilişkin hiçbir güveneye sahip olamaması, tüm toplumsal değerlerin alt üst oluşu, insan onurunun sifra düşmesi, yoğun bir ahlak çöküntüsünün hızla yayılması, en demokratik hakkın kullanımının zorla engellenmesi, düşüncelerin alabildiğine baskı altına alınmak istenmesi, gençliğin soysuzlaştırılması için sürekli pompalanan gerici, ırkçı propaganda lar, faşist eğitim sisteminin özellikle öğrencilerde yarattığı bunalım, öğrenciden, işçiye memura ve tüm ça-

lışan kesime uzanan fişlenme olayı vb. sayılabilir.

Yine faşist türk devletinin Kürdistan politikası tamı tamına bir vahşet örneğidir. Bugün belirgin olarak görülüyor ki, cuntanın politikası Türkiye'de ve Kürdistan'da farklı boyutlarda sürüyor. Herşeyden önce, sıkıyönetim yalnız Kürdistan'da devam ediyor. Halkımıza karşı hergün yeni bir imha planı hazırlanıyor. Türkiye'de burjuva partileri, demokrasi sorununu tartışırken, Kürdistan askeri operasyonlara ve soykırım provalarına sahne oluyor. Kürdistan şehirleri, köyleri işgal ordularının açık saldırılarına hedef oluyor. Kitleli tutuklamalar, sokakta köyde açıkta kürtleri kurşunlatmak meşrulaştırılıyor. 13000'ni aşkın milis gücü devlet tarafından zorla oluşturulmuş durumda. Sınır bölgelerinden Türkiye'nin içlerine doğru, mecburi iskanlara devam ediliyor. Halkımızın, Kürdistan'ın diğer parçalarıyla ilişkilerinin kesilmesi için, suni sınırlar yeniden tahkim ediliyor. "Doğu ve Güneydoğu'nun kalkındırılması" demogojisiyle, yeni askeri tesisler yapılıyor. Demokrat olduğunu sanan bir sürü burjuva kaleşörleri cuntayla ağız birliği içinde yoğun bir ırkçı propogandayla halkımızı sindirmeye çalışıyor. Kürdistan'ın diğer parçalarındaki ulusal demokratik güçlere tehditler savuruyor. Kısaca bu yılda ilan edilmeyen açık savaş halkımızın teslim alınmasına yönelikti.

İşçi sınıflarımız ve diğer çalışan kesimler üzerindeki baskılar 1985'te yine tüm hızıyla sürmüştür. İşten atılmalar artmış, sendikal haklara getirilen yasaklar devam etmiş, iş güvenliği ve işçi sağlığı getirilen yasalarla ortadan kaldırılmış, işyerlerinde muhbirler ağı

genişletilmiş, sömürü birkaç kat artmış reel ücretlerde hızlı bir düşüş sürmüş kırım tazminatı fon tasarısıyla yok edilmek istenmiş, grev hakkı kullanılmaz bir biçimde yasallaşmış, yasalar çerçevesinde yapılan grevlerin hiçbir caydırıcılığı kalmamış ve tüm bunlar işçilerin yaşamını çekilmez bir hale sokmuştur.

Memur ve öğretmen kesiminin durumu da bu yıl dahada kötüleşmiştir. Bu kesim, ekonomik olarak çalışan kesim arasında yoksullaşanların başında geliyor. Her yıl verilen katsayı artışları, artan enflasyon artışının çok altında kaldığı için kötüye gidış bu politi-

kayla kamçılanıyor. Ayrıca toplumun aydın, duyarlı kesimi olması nedeniyle alabildiğine baskı altına alınmıştır. Gerici, şoven eğitim politikası bu kesime zorla benimsetilmek isteniyor.

Esnaf ve orta burjuva kesimlerde artan enflasyon, iç pazarın daraltılması ve yığınların alım gücünü kaybetmesi sonucu meslek yaşamlarını sürdürme olanakları kalmamıştır. İflaslar birbirini izlemiş, bu kesimden binlerce kişi işsiz kalmıştır. Öte yandan bir çok tekel mevcut ekonomik politikaya ayak uyduramamış, sermayenin aşırı ölçüde belli tekellerin elinde toplanması sonucu iflasların önüne geçilememiştir. Belli bir kaç tekel dahada büyümüş ve kardan aslanpayını almıştır. Kısacası devleti kontrol eden tekellerin ve onların eklentilerinin dışında, tüm sosyal sınıf ve katmanların durmlarında geriye doğru hızlı bir düşüş görülmüştür.

1985 Yılı boyunca, Özal'ın "ekonomiyi kurtardık" demesi tümden yalan çıktı. Bu yılda enflasyon %50'yi aştı. İhracat ve ithalat arasındaki fark yine ithalat lehine arttı. Paranın değeri günlük kurlarla düşürüldü. Zamlar, yaşamın günlük olağan bir olayı haline geldi. Dış borçlar artmaya devam etti. Petrol fiyatları bütün dünyada düşerken Türkiye'de arttı. Ücretler, fiyat artışlarının çok gerisinde kaldı. Tüm bunlar ekonominin düzelmediğini gösteriyor. Zaten eğer bir ülkede, ücretler düşüyor fiyatlar yükseliyorsa, ihracat ithalat arasındaki fark ithalat lehine artıyorsa, paranın değeri sürekli düşüyorsa, dış borçlar her yıl artıyorsa, ekonominin o ülkede, istikrarlı olduğunu hiç kimse iddia edemez. Dünyanın hiç bir yerinde ekonominin başka kriterleri yoktur. Bu tür bir tablo, bir avuç tekelin ekonomisinin çok iyi olduğunun göstergesi olabilir. Zaten Özal iktidarında ülkelerimizin tüm kaynaklarını tekellerin emrine sunmaya memur edilmiştir.

İşsizliğin, açlığın, Yoksuluğun toplumsal felakete dönüştüğü 1985 Türkiye'sinde, burjuva basınında

manşetlerden düşmeyen konulardan biride, Faşist türk ordusunun silahlandırılması olayı oldu. Bu nedenle, 1985 bütçesinde 860.5 Milyar olarak saptanan silahlı kuvvetler bütçesi, % 100 artırılarak, 1 Trilyon 518 Milyar olarak tesbit edildi. Toplam 1986 Bütçesinin 7 Trilyon 100 Milyar lira olarak hesaplandığı dikkate alınır, askeri harcamalara ayrılan para, genel

bütçenin %20 sini aşmaktadır. Bunun la birlikte, yeni uçak alımları programlaştırılmış, F-16'ların nüklüer başlıklı olması için çalışmalar ve yeni tank alımları hızlandırılmıştır. Bu konuda ABD ve Batı Avrupa emperyalist ülkeleri ile bir dizi anlaşmalar imzalanmıştır.

Cuntanın bu denli silahlanması hem halklarımız açısından, hem Orta - Doğu daki ilerici- anti emperyalist güçler açısından ve hemde komşu Sosyalist ülkeler açısından ciddi tehlikeler yaratıyor. Cuntanın Orta-Doğu'da yayılmacı ve tehdit unsuru olma özelliğini artırıyor.

Anti-komünizm ve anti-sovyetizm, faşist cuntanın ideolojik biçimlenmesinin temelini oluşturuyor. Özellikle 1985 Yılında, 'Bulgaristan'daki Türkler Sorunu' motifi ile işlenen yoğun propogandalarla Türkiye'de şöenim körüklenirken, öte yandan uluslararası planda emperyalist propoganda odaklarına yeni malzeme sunmayı amaçladı. Sosyalist Bulgaristan'ın şahsında tüm sosyalist ülkeleri hedef alan, ırkçı propogandalar, hergün burjuva basınında yer aldı. Faşist türk devleti tüm iletişim araçlarını bu yolda seferber etti. " Sorunu"uluslararası platformlara götürdü. Ancak o platformlarda, Kürdistan sorunu karşılarına çıktı. Bulgaristan'ın sorununu bu vesileyle uluslararası platformlara götürdü. Cunta ve parlamento bu konuda umduğunu bulamadı.

Emekçi halklarımız, sömürgeci-faşist cuntanın tüm zorbalıklarına karşı sesiz kalmadı. Tepki gösterdi. Bu tepkiler belli merkezi bir örgütlülükle yaratıl-

mış. Olunmasa da, derli toplu olmasada, cunta ve onun hükümetini, bir kaç noktada köşeye sıkıştırdı. Özellikle muhalefet, işkencelere, idamlara karşı ve genel af çıkarılması şeklinde biçimlendi. İşkencelere uğrayan ve zindanlardaki siyasi tutukluların, çevrelerinde ufak bir halka şeklinde biçimlenen muhalefet bugün Türkiye ve Kürdistan halklarına mal oldu. Türkiye ve Kürdistan kamuoyunda en çok tartışılan konular oldu. Bu konuda kitleler

içinde, birbirinden kopuk da olsa yoğun çalışmalar yapılıyor. Cuntanın çizdiği yasaklar aşılmış, bu tür politik sorunlar toplumun gündemine girmiştir. Kamuoyundaki yoğun tartışmalar parlamentoya yansıyor. İşkenceler, af ve diğer sorunları parlamento tartışmak zorunda kalıyor. Afın gerekliliğini hükümet partisi dahil tüm burjuva partileri kabul etmek durumunda kaldı. Bazı farklılıklar olsa bile, tüm burjuva partileri, afı asıl amcından saptırarak siyasi tutukluları af kapsamı dışında tutmak için değişik tasarımlar öneriyorlar. Fakat kamuoyunun bu konudaki kararlığı böyle bir adım atmalarını engelleyecektir.

Ayrıca işçiler, ilerici aydınlar, gençlik arsında, gaspedilen ekonomik-demokratik ve akademik hakların tekrardan kazanılması yolunda yoğun bir hareketlenme vardır. İşçiler, sendikaların işlevsizleştirilmelerine, işyerlerindeki aşırı sömürü ve baskılara karşı

muhalefet ediyorlar. İşbirlikçi TÜRK - İŞ yönetimine karşı işçilerden tepkiler artıyor. TÜRK - İŞ yönetiminin ihanetçi politikasını deşifre ediyorlar. Yönetimi hükümete karşı tavır almaya zorluyor. Genel grev talepleri belli sendika merkezleri tarafından kabul görüyor. Tabandan gelen bu istemleri görmemezlikten gelemeyen gerici TÜRK-İŞ yönetimi bazı bazı miting kararlarıyla işçilerden gelen tepkileri asgari düzeye düşürmek istiyor.

Gençlik ve özellikle öğrenci gençlik, faşist cuntanın gerici ırkçı eğitim sistemine karşı, akademik-demokratik hakların kazanılması için yeniden hareketlenmeye başladı. Üniversitelerde değişik biçim ve yöntemlerle gençlik, örgütlenmenin yollarını arıyor. Apolitikleşmenin koşullarını oradan kaldırmaya çalışıyor. Öğrenci derneklerinin kurulması için konular engelleri karşı mücadele ediyor. YÖK'e karşı muhalefet toparlanıyor. Kısacası gençlikte hem kendi sorunlarına ve hemde diğer toplumsal olaylara ilgi duyma ve politikleşme artıyor.

Türkiye ve Kürdistan'da toplumun diğer kesimlerinde de politikleşme artık belirginleşmiştir. Cuntanın yasaklar duvarı aşılmıştır. Kürdistan'da artırılan tüm teröre rağmen, halkımıza boyun eğdirilemedi. Asılsız iftira ve karalamalar, karşı devrimin tüm avantajlarını kullanan cunta halkla devrimcilerin ilişkilerini koparamadı. Bunun aksine cuntaya karşı muhalefet ve kin arttı. Bu durum objektif olarak Kürdistan'da örgütlenmenin koşullarını artırıyor. Kitleleri çıkış yolu aramaya itiyor.

Tüm bu olumlu gelişmelere karşı Türkiye ve Kürdistan devrimci hareketi, sömürgeci faşist cuntaya karşı gelişen muhalefeti doğru devrimci bir çizgide örgütleyemiyor, hedef gösteremiyor. Birlik sorununda dünden bugüne var olan sorunlar dahada olumsuz bir şekilde varlığını koruyor. Faşizmi yıkma, Türkiye ve Kürdistan devrimci hareketinin kendi içinde ayrı ayrı birliklerini kurarak ortak bir cepheye gitme sorunu olduğu açık bir gerçektir. Türkiye ve Kürdistan devrimci hareketi bunu başaramadan acil bir görev olan faşizmi devirme sorumluluğunu yerine getiremez.

Cuntaya karşı gelişen devrimci potansiyelden burjuva partileri yararlanmaya çalışıyor. SHP, DYP gibi, sömürgeci burjuva partileri kitlelerin devrimci taleplerini asıl amaçlarından saptırarak, reforme ederek kendileri için kullanıyorlar. Gerici Demirel her gün burjuva basınında boy veriyor ve basın tafaından demokrat olarak lanse ediliyor. Demirel'in DYP'si demokrasinin vaz geçilmez unsuru olarak gösteriliyor. Oysa Demirel'in gerçek anlamda demokrasi sorunu hiçbir zaman olmamıştır. Cunta öncesi var olan nispi burjuva demokrasisinin gerici yasalarla ortadan kaldırılmasını isteyen yine Demirel ve AP idi. Faşist anayasaya sadece, eski siyasilere yasak koyduğu için karşı çıktı. Yani anayasanın sadece geçici maddelerine muhalefet etmek istiyor. Sosyal Demokrat-

larda, demokrasi programları 12 Eylül öncesi ortama gelebilecek kadar geridir. Demokrasiyi cuntanın mücade ettiği oranda savunuyorlar. Ancak kitlelerin artan muhalefetinin rejime yönelmesini engellenmek için muhalefeti kendi reformist çizgilerinde örgütlemeye çalışıyorlar. Bunlardan tutarlı bir demokrat tavır beklemek yanlıştır. Cunta kadar devrimcilere, komünistlere karşı olan bu partiler, Kürdistan sorunu karşısında da en az cunta kadar şövendirler. Bu anlamda Türkiye'de "demokrasi mücadelesine" soyunmuş bu burjuva partilerin ve çevrelerin muhalefetini doğru bir çizgide değerlendirmek gerekiyor. Aksi takdirde halklarımızın demokrasi mücadelesini burjuvazinin kuyruğuna takma gibi bir sorumluluk üstlenmiş olunur ki, bunun hesabını vermek çok ağır olacaktır. Demokrasi mücadelesini en kararlı unsurları her zaman komünistler, sosyalistler, devrimciler olmuştur. İşçi sınıfı ve emekçilerin mücadelesini de ancak bu güçler başarıya ulaştırabilir. Ve faşizme ölümcül darbeler vurmanın yolu, gerçek demokrasiye geçmenin koşulu da burjuva muhalefetini devrimci eylemliliğin arkasına almakla mümkün olur.

Öte yandan Kürdistan ulusal demokratik güçlerinin birlik sorunu da bugün zorunluluğunu dayatıyor. Ancak bu konuda, cuntanın gelmesinden kısa bir süre sonra başlayan ve 4 yıl devam etmesine rağmen, program düzeyine gelebilen ve o noktada dağılan Hekvaki çalışmalarından sonra herhangi bir adım atılmadı. Hekvakiye katılan güçler, dağılma nedenleri üzründe birbirini suçlamaktan öte ulusal demokratik güçlerin birliği sorununda çözümlü sonuçlara varmadılar. Ancak halkımızın ulusal demokratik haklarının kazanılması mücadelesinde, güçlerin birleştirilmesinin gereğini vurguladılar; fakat bu doğrultuda pratik hiç bir adım atmadılar. Oysa bugün, geçmişin olumsuzluklarından arınarak gerçekten iş yapabilecek bir güç birliği yaratmak için çalışmak gerekiyor. Halkımızın bugün karşı karşıya olduğu durum, böyle bir birliği ertelememizi veya "biz yaptık olmadı" gibi gerekçeler ile sürmemizi haklı çıkarmıyor. Kürdistan devrimci hareketi, bugün içinde bulunduğu durumun ancak düşmana karşı birlikler sağlayarak ve mücadeleyi yoğunlaştırarak iyileştirebilir. Kürdistan'da örgütlenmeyi geliştirmenin koşullarını artırıyor. Toplumsal mücadele sürecine müdahale etmek onu yönlendirmek, halkımızın taleplerini örgütleyebilmek için de alternatif yaratmak gerekiyor. Kendi geçekliğimizi görmek kendimizi iyi tanımak, buna uygun olarak davranmak kalıcı ve uzun vadeli hedeflere varmamızı kolaylaştırıyor. Ulusal demokratik mücadele zeminindeki her örgüt bu konun önemini kavramalıdır. Mücadenin asıl zemininden beslenemiyen, örgütlenmesini yenileyemeyen, güçlerin örgütsel yaşamlarını ve devrimci potansiyellerini korumalarının çok güç olduğu açıktır.

KAPİTALİST

OLMAYAN YOL

Dünya devrim sürecinin gelişmesine bağlı olarak büyük bir ivme kazanan ulusal kurtuluş devrimleri, giderek artan bir şekilde sosyalizm mücadelesiyle birleşmektedir. Ülkenin sosyo-ekonomik gelişim düzeyi ulusal kurtuluş öncesinde kapitalizmin egemen üretim biçimini aldığı ve buna bağlı olarak proletaryanın varolduğu, örgütlü ve siyasal olarak bağımsız devrimci bir güç oluşturup, kendi tarihsel misyonuna uygun olarak devrimci harekete öncülük ettiği ülkelerde, devrim süreci kesintisiz ve hızlı gelişimi sonucunda ulusal demokratik devrimden sosyalist devrime ulaşır.

Kapitalizm öncesi gelişim aşamasında bulunan yada kapitalizmin gelişmediği, ülkenin iç koşullarının maddi olarak sosyalizme doğrudan geçişe elvermediği (Sanayinin ve işçi sınıfının varolmadığı) ülkelerde ise, kapitalizme karşı bir seçenek olarak, kapitalist-olmayan gelişme

yolunu izlemek olanağı vardır alternatifini ortaya atılmıştır. Pre-kapitalist ilişkiler aşamasında bulunan uluslar için üretici güçlerin gelişmesinin önünde iki yol durmaktadır. Ya kapitalizmi sonuna kadar yaşayacaklar, yada kapitalist gelişme aşamasını atlayarak bir dizi aşamadan sonra sosyalizme varacaklar.

Kapitalist-olmayan gelişme yolu olanağı, dünyada birbiriyle çatışma halindeki iki karşıt gücün yanyana bulunduğu koşullarda ortaya çıkmıştır. Bir yandan, dünyanın ekonomik ve toplumsal gelişimi üzerinde sosyalist sistemin artan etkisi ve ezilen uluslara yardım elini uzatması; öte yandan ise, bunun karşısında duran dünya kapitalist sistemi ve yeni ülkeleri sömürü alanına çekmek ve elde tutmak için herşeyi yapan emperyalizm. Bu çatışma karşısında, dünya kapitalist ekonomisi içinde yer alan bir ülkenin emperyalizmin sömürü ve yağma ilişkisi

leri ağına tekrardan gireceği, buna karşın, sosyalist devletlerin, bağımsızlığına yeni kavuşmuş ülkelerde ekonomik geriliği yenmek için ve o ülkelere yardım için gösterdiği ilgi ve aynı zamanda, sözkonusu ülkelerde sosyalist devrime doğrudan geçiş için iç koşulların olgunlaşmadığı bir süreçte, ilerici-ulusal liderleri sosyal ve ekonomik sorunların çözümünde onları yeni yöntemler aramaya zorlamaktadır. Bu arayışta kapitalist-olmayan yol seçeneği karşılarına çıkmaktadır.

Kapitalist-olmayan kalkınma, ekonomik alanda bir yandan üretici güçlerin hızlı gelişimini sağlayacak tedbirlerin alınmasını öngörür, öte yandan da devlet sektörünün giderek ulusal ekonominin kilit noktalarında egemen duruma gelmesini ve kooperatif mülkiyetinin yaygınlaşmasını sağlar. O ülkelerde geriliği yenmenin tek yolu, enyeni bilimsel ve teknolojik araç-gereçleri sağ-

lıyarak ve onları kullanarak hızlı bir sanayileşmeyi gerçekleştirmekten geçer. Burada önemle belirtmek gerekirken, kapitalist-olmayan kalkınma yolu, o ülkenin ağır sanayisini ve gelişkin bir sanayi kompleksini bütünüyle kurmayı öngörmez. Çünkü, bu devletlerin ekonomik ve sosyal düzeyleri çok geridir. Gelişmeleri için uzun bir zaman gerektirir. Bununla birlikte, bu yolun en belirgin yararlarından biri; sosyalist devletlerle kurdukları daha avantajlı ekonomik ilişkiler sayesinde bağımsız bir ekonomiyi geliştirme yolunda emekçiler için en sancısız yol olmasını mümkün kılıyor.

Kapitalist-olmayan kalkınmanın başlıca toplumsal faktörü, kolektif mülkiyet biçimlerini kurmaktır. Bu yolla, bir yandan ekonomik büyüme için gerekli işgücü biraraya getirecek, ekonomi merkezileşecek, diğer yandan da, ülkenin gelişmesinde katkısı geçen toplumun bütün üyelerinin maddi ve manevi çıkarları korunabilecektir.

Kapitalist-olmayan kalkınma düşüncesini geliştirip bunu Rusya'nın geri bölgelerine uygulayan Lenin, pre-kapitalist ilişkiler içinde bulunan ülkelerin uzun bir geçiş döneminden ve bir dizi ara aşamalardan geçmek zorunda olduklarını vurguladı. "Aynı Vergi" başlıklı makalesinde Lenin şöyle diyordu:

"Sosyalizme hızlı geçiş sorununu çözümlenmek için, pre-kapitalist ilişkilerden sosyalizme geçişin hangi ara yolları, yöntemleri, araçları ve gereçleri gerektirdiğini kavramalıyız."

Kapitalist-olmayan yolu seçmiş ülkelerde bu aşamalar, büyük çoğunluğunu köylülerin ve küçük burjuvazinin oluşturduğu bir toplumun sosyal evrimiyle ve üretici güçlerin gelişimiyle bağlantılıdır. Buradan işçi sınıfının hızlı ve sürekli oluşumunu, köylülerin kooperatif mülkiyetine kavuşturulmalarını öngörür. Ekonomik ve toplumsal gelişmenin belli bir aşamasında, yoksul köylüler ve ilerici aydınlar ile ittifak halindeki işçi sınıfı, toplumun belirleyici gücü haline gelerek sömürücü unsurları tasfiye eder ve sosyalizmin kuruluşuna geçilir.

Kapitalist-olmayan kalkınma yolundaki ülkeleri, kapitalist yolu seç-

miş ülkelerden ayıran belli başlı özellikler şunlardır: Ülke içinde emekçilerin çıkarlarına uygun ilerici bir politika yürütmeleri, büyük ve orta sermayenin millileştirilmesi veya orta sermayenin sınırlandırılması, üretim araçları üzerinde devlet ve kolektif mülkiyet biçimlerinin kurulması, cehalete karşı mücadele yürütmesi, demokratik kurumları ve partileri geliştirmesi, dış politikada anti-emperyalist olması ve sosyalist devletlerle bağlarının geliştirilmesi.

Kapitalist-olmayan yolu izleyen birçok ülkede, kırsal kesimlerin nüfusu şehirlerdekinden çok fazla olması ve kentlerdeki ve kırlardaki küçük üreticiler nüfusun büyük bir çoğunluğunu oluşturmaları nedeniyle, ülkenin ekonomik-sosyal ve siyasal yönelimini büyük ölçüde belirleyecek iki temel sorunları bulunmaktadır: Birincisi, köylü sorunu ve ikincisi de sanayileşmedir.

Nitekim Lenin de, geri bir ülkedeki ilk görevin, köylü sorununu çözümlenmek olduğunu söyleyerek bu konuya büyük bir önem vermişti. Gerçekten de, Afrika ve Asya ülkelerinin büyük bir kesiminde, sosyal ve ekonomik hayatın en önemli acil sorunlarından biri tarım ve toprak reformudur. Bugün bile, Asya'nın bir kesiminde ve Afrika'da, milyonlarca insan açlık, gıdasızlık ve bakımsızlıktan öldüğü için, beslenme ve besin sorununun çözümlenmesi tarımın durumuna bağlıdır. Kapitalist-olmayan kalkınma yolunu benim-

semiş ülkelerde kırsal kesimdeki temel sosyal-ekonomik görevler, küçük çiftçinin durumunu iyileştirmek, küçük köylülerin kooperatifler şeklinde örgütlenmesini sağlamak ve aynı zamanda, kırlarda kapitalizmin gelişmesini denetim altına almaktır. Öte yandan, yeni teknolojik araçların tarımsal üretime sokulması da son derece büyük bir önem taşır. Bu teknik tedbirleri işlenmeyen toprakların tarıma elverişli duruma getirilmesi, yaygın bir sulama şebekesinin inşa edilmesi, yeni tarım teknolojisinin sağlanması, tarım için gerekli araçlarla ve diğer malzemelerle donanmış tarım istasyonlarının kurulması ve tohum üretiminin merkezileştirilmesi, köylülere gübre sağlanması vb. gibi görevleri içerir.

Sömürgecilikten kurtulmuş ve yeni kalkınma programlarını izleyen Afrika devletlerinde yapılan tarım reformları, başlangıçta, Avrupalı sömürgecilerin ve yerli büyük toprak sahiplerini hedef alarak önce bunların mülkiyetlerine elkoymakla yetinir. Daha sonra, adil bir toprak dağılımıyla sınırlı programlar uygulanmaktadır. tarımsal sorunlar dizisinin yarattığı güçlükler ve üretimin küçük birimlere bölünmesinin getirdiği üretim düşüşleri nedeniyle, yalnızca adil bir toprak dağılımı uygulaması acil sorunların çözümünde ve sosyalist bir doğrultuda gelişmesinde yeterli kalmaktadır.

Buradan yola çıkılarak, ekonomik bakımından daha karlı ve daha geniş çaplı bir tarımsal üretime geçmeyi gerektiriyor Sosyalizm doğrultusunda kırsal kesimlerin örgütlenmesinin kolektifleştirilmesi ve kooperatifleşmesini giderek gerçekleştirmek, küçük köylüleri adım adım sosyalist mülkiyete alıştırmak uzun vadede programlanan temel amaç ve gereksinmelerin başında gelmektedir.

Kapitalist/olmayan kalkınmanın önünde duran en önemli görevlerden biri de ekonomik geriliği yenmektir. Ekonomik alanda üretici güçlerin hızlı gelişimini sağlamak için temel sanayiye kurmak ve geliştirmek gerekiyor. Sanayileşme bir yandan ülkenin ekonomik bağımsızlığını garantiyor ve diğer yandan da sosyalizme geçmenin ön koşullarını ve işçi sınıfını tedrici olarak yaratılmasını sağlıyor. Afrika ülkelerinin büyük çoğunluğunda proleterya, özellikle sanayi proleteryası ya hiç yoktur veya çok küçük bir azınlık halindedir. Sanayileşme ile birlikte, işçi sınıfının örgütlenmesini sağlamak ve toplumdaki işlevini ideolojik olarak güçlendirmek önemli bir görevdir. Sözkonusu bu devletlerin en önemli ayırıcı özelliği, devrim sürecinin yavaş bir süreç izlemesi ve uzun bir süreyi kapsamamasıdır. Ancak, kapitalist olmayan devrim sürecinin bir evrim olmasını önlemenin yolu, marksist/leninist bir partini önderliğini sıkıca sağlamasından geçer.

KAPİTALİST OLMAYAN YOLUN TEORİK GEREKÇELERİ

Kapitalist olmayan kalkınma yolu düşüncesine kaynaklık eden tezlerin uzun bir geçmişi vardır. Daha XIX. yüzyılın ikinci yarısında Marks ile Engels, ekonomik/sosyal gelişmelerinde geri kalmış ve sömürgeci/kapitalizm tarafından yağma edilerek kalkınmaları engellenmiş ülkelerde, halklara çeşitli kurtuluş perspektiflerini göstermişlerdi. Daha sonra kapitalist/olmayan kalkınma yolu düşüncesi, Lenin'in çalışmalarıyla teorik bakımdan daha ileri

bir düzeyde ele alındı. Proleterya devrimini gerçekleştiren büyük Ekim Sosyalist devrimi, kapitalist/ olmayan gelişme yolunun uygulama alanına getirilmesi için gerekli maddi koşulları yarattı. S. S. C. B. de henüz kapitalist aşamaya girememiş milletlerin sosyalizme geçmeleri, kapitalist/ olmayan yol konusunda getirilen Marksçı-Leninci yaklaşımın ilk pratik deneyimi ve doğrulanması idi.

Marks ve Engels sömürge halklarının kurtuluş yollarını incelemişler ve dünya ölçüsünde işçi-köylü ittifakı bağlamında, onların kaderlerini ileri ülkelerdeki proleteryanın tarihsel görevleriyle yakından bağımlı bulmuşlardı. İlk kez Marks tarafından, Hindistan'daki ulusal kurtuluş savaşımının analizi sırasında bazı düşünceler ileri sürülmüştür. Daha sonra Rusya'daki devrimin sorunları üzerine rus politikacılarıyla yaptıkları yazışmalarında Marks ve Engels kapitalist gelişme yoluna girecek Rusya'nın çekeceği ağır sancılara dikkat çekmişler ve Rusya köylülerinin mücadelesinin Avrupa işçi sınıfıyla birleşmesi gerektiğini dile getirdiler. Marks bu konuda şöyle yazıyordu: "Eğer Rusya, 1861 den beri tuttuğu yolu izlemeye devam ederse, tarihin bir halka sunmuş olduğu en güzel fırsatı kaçırarak

ve kapitalist rejimin bütün ölümcül değişikliklerine katlanacaktır." Marks'a göre "ölümcül değişiklikler" i önleyebilme şansı, Avrupa'daki proleterya devrimiyle Rusya'daki köylü devriminin çakışması halinde kendisini gösterebilecekti.

Engels, kapitalist/ olmayan gelişmenin perspektiflerine yeni boyutlar getirmiş ve Avrupa/ Kuzey Amerika'da başarıya ulaşacak proleterya devriminin, geri, pre/ kapitalist toplumlarda yaratacağı olumlu etkiyi vurgulamıştır. Engels şöyle diyordu: " Bir kez Avrupa ve Kuzey Amerika yeniden kuruldu, bu öylesine büyük bir güç yaratacak ve öyle bir örnek oluşturacaktır ki, yarı uygar ülkeler, kendi uyanışlarını kendileri gerçekleştirecekler, ekonomik gereksinimler ise buna uygun düşecektir." Başka bir yerde de Engels, Rusya köylülerinin kapitalizmi atlayabilme olanağına değinirken, sosyalizmi kurmuş devletlerin işçi sınıfının geri ülkelerdeki köylülere " gereksinim duyduğu ve ancak kendi tarım sistemine tümüyle bağımlı olan bir devrim sayesinde elde edebileceği maddi koşullar sağlayacağını" söyler.

Bu konu üzerine eğilen Lenin, önce kapitalist olmayan yol sorununu Rusya'nın bir iç olayı olarak, Rusya'daki devrimin görevleri açısından inceledi. SSCB'nin sınırları içindeki

bazı Uzak/doğu Asya yörelerinin son derece geri olduğunu dikkate alan Lenin, proleterya devriminin, bu bölgelerdeki halklara sosyalist devrim çerçevesinde kapitalist aşamayı atlayarak ve bir dizi ara aşamalardan geçerek sosyalizme varmaları için olanak sağladığını belirtiyordu.

Lenin, ikinci olarak, kapitalist olmayan gelişmeyi dünya devrim sürecinin bir parçası halinde uluslararası açıdan ele almaktaydı. Lenin, zaferi kazanmış proleteryanın yardım elini geri kalmış ülkelerdeki halklara uzattığı zaman kapitalist olmayan yol eğilimlerinin güçleneceğini düşünüyordu. Komintern'in 11. Kongresine sunduğu raporda, ulusal kurtuluş mücadelesi veren geri ülkeler halkları için kapitalist gelişme aşamasının kaçınılmaz olup olmadığı tartışmasına Lenin'in getirdiği cevap "hayır" idi.

Lenin, Doğu Halkları Komünist Örgütleri 11. tüm/ Rusya Kongresi'nde yaptığı konuşmada, dünyanın her yanındaki ileri proleterler ile bazıları henüz orta çağ koşullarında yaşayan tüm emekçiler arasındaki ittifakın özgül biçimlerinden söz ediyordu. Lenin, bu konuşmasında, Sovyet Ruryada'ki bazı halkların kapitalist/olmayan gelişme deneyimlerinin büyük bir uluslararası önem taşıdığını belirterek şöyle diyordu: "Sizin büyük çapta ve büyük ülkelerde yapacağınız şey, biz küçük çapta kendi ülkemizde gerçekleştirdik."

Lenin, devrimcilerin bu ülke halkları içinde sistemli bir sosyalist propaganda yürütmeleri ve muzaffer sosyalizmin onlara mümkün olan her türlü yardımı sağlaması halinde, halk iradesini temsil eden köylü konseyleriyle emekçi Sovyetleri gibi demokratik kurumlar ve siyasal partiler kurmuş olan yerli devrimci savaşçıların, kendi ülkelerindeki pre/kapitalist koşulları ve somut görevleri kavrayarak emekçileri kapitalist olmayan gelişme yoluna doğru yönlendirebileceklerini gösteriyordu. Lenin, bu konuda Komintern'e şu görevi vermişti: " Komünist Enternasyonal geri ülkelerin, ileri ülkeler proleterya yardımıyla kapitalist aşamayı atlayıp Sovyet sistemine ve belirli gelişim aşamalarından geçerek komünizme varabileceklerine ilişkin öngörüyü uygun teorik zemine oturtmalıdır."

Lenin, ekonomik bağımsızlık ile siyasal bağımsızlık arasındaki ilişkiye değinirken, " burjuva ideolojileri, genellikle ekonomik bağımsızlık üzerinde durmadan... ulusal bağımsızlıktan söz ederler. Aslında, esas olan birincisidir, (ekonomik bağımsızlıktır) " der. Lenin, bu görüşünü, biçimsel siyasal bağımsızlığı gerçek ekonomik bağımsızlık ile

bütünleştirmenin, emperyalizm koşullarında mümkün olduğu olgusuna dayandırmıştır.

Çağımızda dünya sosyalist sisteminin gelişip güçlenmesi, genç ulusal devletleri, kapitalist ülkelere olan ekonomik bağımlılıklarını azalttığı gibi bu ülkelerin ihtiyacı olan ekonomik ve teknik gereksinimlerini de sosyalist ülkelere sağlayabilmekteler. Gerçekten, geri kalmış ülkelerin ekonomik gelişmelerinde teknolojik yardım ve teknik eleman ihtiyacı büyük bir önem taşımaktadır. Bunları kapitalist ülkelere sağlama yoluna başvurdukları zaman, tekrardan ekonomik bağımlılık ve sömürü ilişkileri ağına gireceklerinin bilincinde olan ulusal liderler, sosyalist devletlerle karşılıklı eşitlik temelinde imzaladıkları yardım anlaşmaları çerçevesinde gerekli yardımları alabilmekteler. Bu ülkelerin sosyalist devletlerle ekonomik ilişkilerini geliştirmeleri ve kapsamlı programlar uygulamaları halinde sanayi işletmelerinin kurulması, karşılıklı yararlar temelinde ticaretin geliştirilmesi, teknolojik yardım, kredi sağlanması ve teknik personelin eğitilmesi vb. Temel maddi kaynakların sağlanmasını getiriyor. Bu da, bağımsızlığına yeni kavuşmuş halkların siyasal bağımsızlıklarını sağlamlaştırmaya, bunun yanı sıra ekonomik bağımsızlığında elde edilmesine ve üretici güçlerin gelişiminin hızlanmasına hizmet eder.

Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler, az gelişmiş ülkelerle dünya ölçüsünde emperyalizme karşı ittifak perspektifi çerçevesinde çok yönlü ilişkilerini geliştirmektedirler. SBKP 24. Kongre'si, Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın kalkınmakta olan ülkeleriyle SSCB arasındaki karşılıklı yarara dayanan ekonomik ilişkilerin daha da genişletilmesini dünyanın gelişiminde yeni bir fenomen olarak niteliyor ve şöyle diyor: " Bu ülkeler ile eşitlik ve karşılıklı çıkarlara saygı temeline dayalı işbirliğimiz, uluslararası ekonomik ilişkiler alanında emperyalist sömürü sistemine karşı düzenli bir işbölümü karakterini kazanmaktadır." Sosyalist devletler ile bağımsızlığını elde etmiş ülkeler, arasındaki ilişkiler, bütünüyle eşitlik, karşılıklı yararlar, ulusal egemenliğe saygı, birbirlerinin işlerine karışmama temeli üzerine kuruludur. Sosyalist ülkelerin bu devletlere yaptığı yardımlar, ulusal ekonominin kilit dallarına yönelmiş olup, başlıca devlet sektörünün güçlendirmesine yardımcı olmaktadır. Sözkonusu yardımlar aynı zaman da o ülkelerde emperyalizme karşı verilen mücadelede ilerici güçlerin konumlarını sağlamlaştırmıyor.

1950/60 'larda bağımsızlığına ka-

vuşan bazı ülkeler, tüm sosyo/ekonomik alanlarda uzun vadeli değişikliklere girişerek amaçlarının anti-kapitalizm olduğunu söylemeleri üzerine Leonit Brejnev şöyle diyordu: "Gelişmeleri yüzyıllar boyu sömürgeciler tarafından engellenmiş olan genç devletler için, bu, elbette kolay birşey değildir.. Bunun için üretici güçleri sosyalizmin öngördüğü düzeye yükseltmek, bütünüyle yeni üretim ilişkilerini kurmak, halkın psikolojisini değiştirmek ve kitlelerin desteğine dayanan yeni bir yönetim aygıtını getirmek gerekir."

Kapitalist olmayan gelişme yolu, bağımsızlığın kavuşmuş ülkelerde, en devrimci öğeleri, işçilerin, köylülerin ve tüm çalışanların yüksek düzeydeki devrimci coşkusunu yönlendirip kararlı ve yoğun bir çalışmayı sürdürmeyi, ilerici ve demokratik güçlerin birliğini koruyup güçlendirmeyi ve dünyanın her yanındaki ilerici güçler tarafından sağlanan yardımların yerinde değerlendirmesini öngörmektedir. Öz olarak bu gelişme yolunun temel teorisi şudur. Kapitalist/olmayan yolun bütün ilkelerine kararlı ve sürekli bir şekilde uyulması halinde, geri bir ülkeyi, tarihsel bakımdan kısa sayılabilecek bir sürede sosyalist bir devlet haline dönüştürebilir.

KAPİTALİST OLMAYAN YOLUN UYGULANDIĞI YERLER

Kapitalist/olmayan kalkınmanın ilk tarihsel deneyi, SSCB'de gerçekleşen Ekim Sosyalist Devrimi ile sosyalizmin kuruluşu arasındaki süreçte, ülkenin uzak bölgelerinde karşılaşılan karmaşık sorunların çözümünde elde edilmiştir. Ekim Devrimi, Çarlık rejiminin ezdiği ulusal baskı ve sömürgecilik ilişkileri içinde tuttuğu ve onları pre/kapitalist ve hatta feodal öncesi gerilik ağı içinde bırakmış olduğu halklara özgürlük ve ulusal kurtuluş getirmişti. Sovyet proleteryası, Sovyet Orta Asyası, Kazakistan ve diğer uzak yöreler halklarına büyük politik, ekonomik ve askeri yardım ve dayanışmada bulundu. Devrimden sonra bu bölgelerde çoğu bağımsız cumhuriyetler halinde örgütlenen halklar, daha sonra gönüllü olarak SSCB'ye katıldılar. SBKP'nin uyguladığı program, bu halkların kapitalist olmayan yoldan gelişmelerinin sağlanması, ulusal baskının kaldırılmasını ve yüz yıllardır süren ekonomik eşitsizliğin, kültürel geriliğin yok edilmesini öngörmüştü. SBKP 10. Kongresinde aldığı bir kararda şöyle diyordu: "Proleterya devrimi, doğu bölgelerinde bütün bunlara karşı mücadele etmek zorundadır; sosyal ve ekonomik hayatın tüm alan-

larındaki ulusal eşitsizlik kalıntılarını bütünüyle ortadan kaldırmayı ve herşeyin ötesinde, sınır yörelerinde sanayi planlı bir şekilde geliştirmeyi görebilmiştir."

Bugün, Orta-Asya, Kazakistan ve Uzak doğu bölgelerindeki Sovyet halklarının ulaştığı sosyal, ekonomik, politik ve kültürel düzeyleri yeterince bilindiği için, bunlarla ilgili fazla şeyler yazmaya gerek yok. Sovyet cumhuriyetlerinin tümünde gelişkin bir sanayi, kültürel geriliğin ortadan kalktığı ve geniş halk kesimlerinin maddi yaşam düzeylerinin iyileştiği ve sosyal hayata aktif olarak katıldıkları birer gelişkin sosyalist toplum kurulmuştur. Bütün bunlar, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin önderliğinde gerçekleştirilen kapitalist olmayan kalkınmanın emekçi halklara sağladığı büyük olanakların canlı bir kanıtı ve sosyalizmin nihai zaferinin somut göstergesidir.

MOĞOLİSTAN ÖRNEĞİ

Kapitalist/olmayan kalkınma yolunun uluslararası düzeyde başarıyla uygulandığı ülkelerin başında Moğolistan gelmektedir. SSCB'nin henüz tek sosyalist devlet olduğu koşullarda Moğolistan Sovyetler Birliği ile yakın ve çok yönlü işbirliğine giderek sosyalizmin kuruluşu için gerekli hazırlık sürecinden geçerek başarılı bir şekilde sosyalizme geçti.

Lenin, Moğolistan Devrimci Halk Partisi'nden gelen bir delagasyonla yaptığı görüşmede, Moğolistan, kapitalist/olmayan gelişim yolunun izlemesinin mümkün ve gerekli olduğunu söyleyerek şu noktaya dikkat çekiyordu: "Devrimci Halk Partisi'ne ve hükümete öyle büyük bir görev düşüyor ki, partinin ve parti yetkililerinin bu çalışmalarını artan nüfusları, kooperatifler sayısının çoğalmasını, ekonomik faaliyette ve ulusal kültürde yeni biçimlerin geliştirilmesini sağlayabilir."

Moğolistan Devrimci Halk Partisi, Lenin'in kapitalist/olmayan gelişme sorunlarına getirdiği katkıları değerlendirerek ve Ekim Devriminin ezilen ve geri bırakılmış halklara sağladığı olanaklardan yararlanarak Moğolistan halkını sefaletten, kölelikten ve cehaletten kurtarmıştır. Moğolistan devriminin itici gücü olan yoksul köylülük, Sovyet işçi sınıfıyla kurduğu uluslararası devrimci itifak sayesinde zafere ulaşarak sosyalizmi kurmuş ve bugün sosyalist devletler topluluğu içinde saygın yerini almıştır. MDHP birinci sekreteri Tsedenball bu konuda şunları söylüyor: "özgür topraklarımıza kavuştuğumuz 50. yılı aşkın bir süre boyunca ülkemizin el-

de etmiş olduğu kazanımları garantileyen şey, Moğolistan devrimiyle dünyanın ilk proleterya devrimi arasında, ülkemiz ile Ekim Devrimi'nin anayurdu/ yüce Sovyetler Birliği/ arasında yakın bir itifakın kurulmuş olmasıdır." Gerçekten de Sovyetler Birliği Moğolistan Halk Cumhuriyeti'ne çok geniş kapsamlı yardımlarda bulunmuş ve bu yardımlar Moğolistan Devrimci Halk Partisi'nin sağlam önderliği altında Moğolistan halkının fedakar çalışmasıyla birleşerek Moğolistan Devrimi tarihsel bir kazanım elde etmiştir.

Moğolistan devriminin zaferi ve sosyalizmin başarıyla kurulması, genel olarak marksizm/leninizmin geri ülkelerdeki en büyük başarısı olmuştur. Öteyandan da, özel olarak, gelişmelerinde çok geri kalmış ülkelerin pre/kapitalist düzenlerden kapitalist ilişkileri yaşamadan bir dizi ara aşamalardan geçerek sosyalizme varmalarının olanaklı olduğu yolundaki Lenin'in ileri görüşlerinin de bir kanıtıdır.

Moğolistan'ın kapitalist/olmayan yoldan gelişmesinde ve sosyalizmin kuruculuğunda elde ettiği başarıların ve deneyimin, ondan sonraki bazı Asya ve Afrika ülkeleri üzerindeki etkileri çok büyük olmuştur. Özellikle ekonomik gelişmelerinde çok geri kalmış bazı ülkeler, politik bağımsızlıklarına kavuşunca, kendi düzenlerini seçme sorunuyla karşılaşılıyorlar ve birçok ülke hükümetleri ve resmi devlet partileri kapitalist/olmayan gelişme yoluna girdiklerini ilan ettiler. Özellikle Asya ve Afrika ülkelerinin 1950/60'larda politik bağımsızlıklarını kazandığı ve emperyalizme karşı mücadelenin keskinleştiği dönemde kapitalizmi rededen görüşler yaygınlaşmaya başladı.

Siyasal bağımsızlık mücadelesini veren ülkelerde geniş emekçi yığınlarında kapitalist sömürünün her tür-lüsüne karşı eğilimler güçleniyor ve bu anti-kapitalist tepkiler ulusal liderleri ve partileri geniş ölçüde etkiliyor. Bu koşullar, kapitalizme ve diktatörlüğe karşı genel devrimci/demokratik bir öz taşıyan politik görüşlerin yaygınlaşmasını ve bilimsel sosyalizme dönük ideolojilerin (evrimleşme yoluyla) ortaya çıkmasını sağlıyor.

Kapitalist/olmayan gelişme yolunu ilkelerine bağlı bir şekilde hareket ederek yarı/feodal bir toplum yapısından kapitalizmi atlayarak sosyalizmi inşa etmiş diğer bir ülke de Kuzey Vietnam'ın denediğinde görülmüştür. Kuzey Vietnam'ın ayırdedici özelliği, kapitalist/olmayan kalkınma programını komünist partisi önderliğinde ve kesintisiz bir

şekilde uygulayarak halk devriminden sosyalist devrime çok hızlı bir şekilde geçebilmesidir.

DİĞER UYGULAMALAR

1950/60'lardan sonra özellikle Afrika'da bazı Orta-Doğu ülkelerinde kapitalist/olmayan gelişme yolunda çeşitli kalkınma girişimleri görüldü. SBKP'nin 24. Kongresi de bu ülkeleri, "günümüz ulusal kurtuluş hareketinin ileri kolu" olarak nitelendiriliyor ve genç bağımsız devletler ve özellikle bunlar arasında sosyalist yönelim taşıyanlar ile ilişkilerin ve işbirliğinin derinleştirilmesi ve yaygınlaştırılması gereğini vurguluyordu. Sovyetler Birliği'nin emperyalizme karşı geri ülkelere yaptığı yardımlarını artırması, yerli özel sermayenin sanayileşmeyi hızlandırmaması ve tarımsal gelişme sorunlarına çözüm getirilememesi nedeniyle küçük burjuvazinin iktidarda olduğu ülkelerde, ekonomik kalkınma modeli olarak devletçilik olayı gelişti. Bazı ülkeler, bu kalkınma modelini kapitalist/yol olarak nitelendiriliyor ve programlarında özel sermayeyi teşvik etmemek ve desteklememek ve buna karşılık devlet sektörünün rolünü artırmak yer alıyor. Cemal Abdunasır döneminde, Mısır'da devlet sektörü, toplam sanayi üretiminin % 85 ni sağlıyordu. Burma'da devlet, doğal maddeleri üreten sanayinin %80 den fazlasını, imalat sanayinin ise, %60'ni kontrol etmektedir. Aynı şekilde, Cezayir'de, Gine'de ve Tanzanya'da birçok yabancı şirket, banka ve ticaret, devlet tarafından devralınmıştır. Sömürgecilik ve emperyalizmin tavsiyesi döneminde yabancı ve yerli sermayenin millileştirilmesi, anti-emperyalist politikayı benimsemiş ülkelerin resmi politikası olmuş ve bu ülkelerde devlet sektörü ekonominin kilit ve temel ögesini meydana getiriyor.

Millileştirme hareketi, Mısır'da çok büyük bir rol oynamıştır. 1956'da İngiltere, Fransa ve İsrail tarafından Mısır'a karşı düzenlenen ortak saldırıdan sonra millileştirmeye hız verildi. En önemli millileştirme, ülke ekonomisinin kilit noktasını teşkil eden Suveys Kanalı oldu. Yabancı şirketlerin tasfiyesinden sonra ülkede ekonomide büyük yer kaplayan yerli burjuvaziyi safdışı etmeye yöneldi. 1960'da, Mısır Ulusal Bankası, Mısır Ticaret Bankası ve diğer özel bankaların sigorta şirketlerinin, büyük ve orta sanayi işletmelerinin millileştirilmesi gerçekleştirildi. Nil nehri üzerinde kurulan Asuan barajının inşa edilmesinden sonra Mısır ekonomisinde önemli yer tutan pamuk ticarati de devlet denetimi altına alındı.

Ayrıca, Mısır 1971 de Sovyetler Birliği ile bir dostluk ve işbirliği anlaşmasını imzalıyordu. Bu tarihsel belgede, Sovyetler Birliği, Mısır Arap halkının haklı mücadelesini destekliyor ve Mısır halkına savaşan dolaylı uğradığı zararları ortadan kaldırmayı dile getiriliyordu.

Geçmişte, Mısır Arap Cumhuriyeti'nde hazırlanmış olan Ulusal Eylem Nizamnamesi, 'beli başlı bütün üretim araçlarının halka mal edilmesini, işçilerin ve köylülerin tüm temsili organlarda üyeliklerinin yarısına sahip olmalarını, feodal ve kapitalist unsurların tasfiyesini, bütün yurttaşlar için eşitliği' öngörmekteydi. İktidardaki Arap Sosyalist Birlik Partisi'nin programında da "emekçilerin ve özellikle sanayi işçilerinin haklarını genişletmeyi ve böylece resmen ilan edilmiş olan sosyalizme yönelik politikanın gerçek siyasete olanağını yaratmayı" içeriyordu.

Mısır'da o dönem iktidar tarafından kullanılan "sosyalizm" deyimi, onların anlayışlarının sosyalizm olduğu anlamına gelmiyordu. Gerçekten uygulanan devrimci tedbirler, öz itibarıyla, anti-emperyalist, anti-feodal genel demokratik bir karakter taşıymaktaydı. Bununla birlikte bazı anti-kapitalist değişiklikler de gerçekleştirildi ve yerli büyük burjuvazi önemli ölçüde mülksüzleştirildi. Ne var ki sosyalizmi kurma sorunu ise, işçi sınıfı ve yoksul köylülerin sorunudur. Küçük burjuva iktidarlarının sosyalizmi kurma (!) çabaları kağıt üzerinde kalmaktan öteye gidememiştir. Nitekim Cemal Abdunasır'ın ölümünden sonra, Arap Sosyalist Birlik Partisi içinde başlayan sağ kanat ile sol kanat arasındaki mücadelede; sağ kanat, yabancı ve yerli kapitalistlerle işbirliği içine girerek Mısır'ı bugünkü gerici rejime çevirmiştir. Küçük burjuva sınıfının yapısı gereği, sürekli ve kararlı bir politika izleyemiyor, sık sık çeşitli zikzaklara başvuruyor. Devrimci-demokrat iktidarlarda bu nedenle çeşitli geri dönüşlere rastlanmaktadır. Bu geri dönüşler Nasır örneğindeki gibi, bazen devrimci liderlerin ölümüyle başladığı gibi, bazen de Irak'taki Saddam/Baas rejimi gibi önceden resmen ilan edilen resmi programlarına ve ilkelerine ihanet edilmesi şeklinde de olabiliyor. Kuşkusuz bu tür ülkelerde gerici politikaların egemen olmasıyla birlikte güçlü bir sınıf mücadelesi de kendini gösteriyor. Ama, binbir çabayla kurulan devlet sektörü sonradan buralarda kapitalizmin gelişmesine dayanak teşkil ediyor. Millileştirme hareketlerinin geliştiği ülkelerden biri olarak da Somali'yi görüyoruz. Somali Demokratik Cumhuriyeti Yüksek Devrim konseyi,

yabancı bankaları millileştirmiş, Somali Elektrik Şirketiyle Tarım/sanayi Şirketi üzerinde devlet mülkiyetini kurmuş ve devlet sektörünü ekonomide egemen durumuna getirmiştir. Somali iktidarı da bu yolda uzun bir süre yürüyememiş ve bugünkü gerici rejime dönüşmüştür.

Cezayir'de uzun süren ulusal halk kurtuluş savaşından sonra bağımsızlığına kavuştu ve önce sömürgeci-lerden geriye kalan çok sayıda "terkedilmiş" mülk millileştirildi; bunlar arasında topraklar, özel şirketler, binalar ve dükkanlar da bulunuyordu. Daha sonra, millileştirme genişletilerek yerli burjuvazinin elindeki hafif sanayi fabrikalarını ve ulaşım araçlarını da kapsadı. İşçiler yönetime katıldı ve işçi gruplarıyla devlet birlikte çeşitli işletme biçimlerini kurdular ve devlet öncülüğünde sosyalizme geçme hazırlıklarına geçildi.

Cezayir Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin Tripoli programı da "sosyalist prensipler üzerine kurulu bir sosyalist toplumun yaratılmasını" resmî politika olarak ilan etmektedir. Tripoli Programı, aynı zamanda "halkın maddi ihtiyaçlarının karşılanmasını, başlıca üretim araçlarının millileştirilmesini ve ulusal ilerleme için gerekli tüm siyasal, sosyal, teknik ve kültürel koşulların yaratılmasını" öngörmektedir. Bu Programlara ve uzun süren devrimci değişikliklere rağmen, Cezayir'de özel sermaye bütünüyle ortadan kaldırılamadı ve bir süreden beri yavaş yavaş geri adımlar atmaktadır.

Burma Sosyalist Program partisinin 1971'deki I. Kongresinde de "Demokratik ve sosyalist bir devletin yaratılması, planlı ekonomik kalkınmanın gerçekleştirilmesi, ulusal birliğin güçlendirilmesi, yeni sınıf ve kitle örgütlerinin kurulması, bağımsız bir dış politikanın yürütülmesi ve partinin öncü rolünün sağlanması" başlıca görevler olarak ilan edildi.

Güney Yemen, demokratik halk devrimini başarıyla gerçekleştirerek sosyalizmi kurma yolunda bazı güçlüklerle karşılaşmaktadır.

Etiyopya da da, özellikle karşı-devrimci unsurların Geçici Askeri Yönetim Konseyi'nden uzaklaştırılmasından sonra, başkan Hayle Maryam, "devrimci Etiyopya'nın hedefi sosyalizmdir. Gerici güçlerin tüm engellemeleri onu seçtiği yoldan saptıramaz." dedi.

Kapitalist-olmayan yol olarak adlandırılmayan, fakat buna benzer bir kalkınma programını izleyen ülkelerden biri de Suriye'dir. Suriye Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle işbirliğine giderek siyasal bağımsızlığını sağlamıştır.

Ekonomik alanda da devlet sektörü güçlendirilmiş, yerle sermaye sınırlandırılmış ve tüketim kooperatifleri ve köylü birlikleri kurulmuştur. Sovyetler Birliği'nin çok yönlü yardımları sayesinde ülkede önemli ekonomik-sosyal değişiklikler gerçekleştirilmiş ve Suriye'yi dışardan gelecek saldırıya karşı korumuştur. Gerçekten Sovyetler Birliği, petrol çıkarma çalışmalarında Suriye'ye yardım etmiş, gene Sovyet yardımı sayesinde Fırat üzerinde büyük bir baraj inşa edilmiş ve yeni barajlarda programlanmıştır. Bununla birlikte Suriye'nin Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle gelişen ilişkileri daha çok siyasi ve askeri alanları kapsamakta ve ticari ilişkileri ise, büyük oranda kapitalist ülkelerle gelişmektedir. Ayrıca, Suriye ile Sovyetler Birliği arasında bir dostluk ve işbirliği anlaşması da imzalanmıştır. Bu anlaşmanın gözle görülür siyasi ve askeri bir değeri olmasıyla birlikte, bu anlaşma ekonomik ve demokratik alanları kapsamıyor. Suriye bugün de "kendi" anti-siyonist, anti-emperyalist çizgisini sürdürmekte, dış ticaret, bankalar, büyük fabrikalar ve hatta tüketim maddeleri satışının önemli bir kısmı devletin elindedir. Suriye'de özel sektör önemli ölçüde sınırlandırılırken, diğer yandan da iktidar içinde bürokratik burjuvazi palazlanmaktadır.

Bunlardan başka bugün Afrika ve özellikle Afrika'nın Tropikal bölgesi kapitalist-olmayan gelişme yolunda çeşitli kalkınma girişimlerine sahne olmaktadır. Kuzey Afrika bölgesi ve Güney Afrakada kapitalist ilişkiler gelişmiş ve bölgedeki ülkeler kapitalist yolu seçmişlerdir. Tropikal bölgede kapitalizm, sömürgeci kölelik ve baskı sistemi yoluyla en kötü ve en insafsız biçimde kendini ortaya koymuştur. Bu bölgelerde yaşayan insanlar, kapitalist ve hatta feodal ilişkileri bile yaşamamışlardır. Buralarda sömürgecilğe karşı verilen mücadele aynı zamanda kapitalizme karşı mücadeleyle birleşmekte ve devrimci halklar kapitalizmi rededen ulusal demokratik devrimler yoluna koyulmaktadır. Angola, Mozambik ve Yeni Gine'de Marksist-leninist yönelimli iktidarlar, sosyalizme geçişin koşullarını hazırlamaya ve sosyalist değişikliği gerçekleştirmeye çalışıyorlar. Bugün kapitalist-olmayan kalkınmanın en önemli uygulama alanı olarak Tropikal Afrika bölgesi olarak gösterilebilir. Ancak, gelişme düzeyleri bu kalkınma girişimine uygun olmasıyla birlikte, sözkonusu Marksist iktidarlar; ekonomik-politik görevleriyle ilgili programlarına kapitalist-olmayan yol deyiminikullanmıyorlar.

Bunun yerine ulusal demokratik devrim programını sunuyorlar.

Yukarda verilen örneklerden görülebileceği gibi, kapitalist-olmayan yol boyunca bazı ülkeler gelişme kaydettiler ve bir bölümünde de geriye dönüşler görüldü. Buradan iki önemli yanlış anlaşılmayı belirtmek gerekir: Birincisi, kapitalist-olmayan yol programını önüne koymuş ülkelerin hepsini bir kaba koyan ve bunların hepsinin aynı şekilde sosyalizme geçeceğini savunan anlayıştır. Söz konusu bu ülkelerin gelişme düzeyleri birbirine yakın olmasıyla birlikte, iktidarların sınıfsal nitelikleri farklıdır. Bunlardan marksist-leninist teoriyi geri ülkelerin düzeyine uyarlayan ve işçi sınıfının yoksul köylülük ve ilerici aydınlarla itt fakınısağlamıştır. İktidarlar sosyalizme gidebiliyorlarken, küçük ve orta burjuva kesimlere dayanan iktidarlar ise, uzun bir yol katediyorlar, devrim sürecini kapitalizmi sınırlandırmaya kadar ilerletebiliyorlar, fakat sosyalizmi kurma sorununa gelip takılıyorlar. Çünkü, sosyalizmi kurma sorunu küçük ve orta mülk sahiplerini ilgilendiren bir sorun değildir.

Kapitalist-olmayan kalkınmada uygulanan temel ekonomik reformlar ve tarımsal kooperatifleşme sırasında, normal olarak küçük meta üretimi teşvik edilir. Bununla birlikte devlet sektörü ekonomiyi bir bütün olarak örgütleyemezse küçük meta üretimi pazarını önleyemez ve küçük meta üretimi sürdükçe ve onun pazarı varoldukça kapitalist ilişkilerin gelişmesinde varlığını sürdürecektir. Küçük mülk sahiplerinin sayısının milyonları bulduğu düşünülürse gerçek tehlikenin ne ölçüde olduğu kolayca görülebilir. Kapitalist ilişkileri tümüyle ancak sosyalist devrim tasfiye edebilir.

Ayrıca, emperyalist güçleri sürekli başvurdukları komplolar ve onlarla işbirliği halindeki yerli gerici güçlerin gerici çabaları sözkonusu ülkeleri her zaman tehdit etmektedir. Bu emperyalist ve gerici faaliyetler karşı-devrimci girişimlere, devrimci güçleri hedef alan askeri darbeler ve ekonomik boykotlar ve çok yönlü engellemeler nedeniyle bazen bu ülkelerin izlediği ilerici yoldan geri dönüşlere yol açabilmektedirler. Bu yüzden, sözkonusu ülkelerde devrimci kazanımları korumak ve sağlamlaştırmak için, bir yandan sosyalist ülkelerle ilişkileri geliştirmek ve derinleştirmek, kitleler içinde devrimci faaliyetleri yoğunlaştırmak ve bir yandan da ordu içinde yoğun ve sürekli bir ideolojik-politik çalışmayı yürütmek ve orduyu kontrol altına almak

çok büyük önem taşımaktadır. Emperyalist ve yerli gerici güçler orduyu devrim aleyhine çevirmek için sürekli çaba gösterirler. Bu tür ülkelerde burjuva ordusunun temeli özerk bir sosyal kurum üzerinde kurulduğu ve bu ülkelerin subayları geçmişte kapitalist ülkelerde eğitim gördükleri için, burjuvazi karşı-devrimi gerçekleştirmek için bu subayları sürekli kullanmaya çalışıyor. Bu ülkelerde ordu tamamen kontrol altına alındığı ve gerici güçleri sürekli tasfiye ettikleri durumlarda, devrim süreci nisbeten barışçı yollardan gelişme gösterebiliyor. Fakat eski burjuva ordusunun sosyalist devrime hizmet etme olayı bir istisnadır ve birçok objektif ve subjektif koşulların sosyalizm lehine biraraya gelmesiyle oluşabilir. Dünya devrim deneyleri, eski burjuva ordusu dağıtılmadan ve yerine işçi-köylü (veya halk) ordusu kurulmadan devrimci ve sosyalist kazanımlar garanti altına alınmaz. Bu da evrimleşmenin belli bir aşamasında sosyalist değişikliklere geçebilmenin koşulu bir sosyalist devrimin gerekliliğini ortaya çıkarıyor.

İkinci bir yanlış anlaşılmada, genç bağımsız devletlerdeki uygulamaların objektif güçlüklerini veya subjektif zayıflıkları görmezden gelerek, ortaya çıkan bazı olumsuz sonuçları ve sorunları tümüyle kapitalist-olmayan yol programının özüne bağlayan anlayıştır. Onlar bu sonuçlar üzerinde çeşitli yorumlar getirerek güya bu yolun geçersizliğini ileri sürüyorlar.

Kuşkussuz kapitalist-olmayan yol sürecinde birçok güçlükler ve sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bu sorunların hem objektif ve hemde subjektif nedenleri bulunmaktadır. Ekonominin çok geri olması, kaynak yoksulluğu, emperyalist-kapitalist sistemin hala ekonomik olarak güçlü bulunması ve sözkonusu ülkelerin kapitalist pazarlara olan bağımlılıkları, halkın kültür düzeyinin düşük olması, vb. gibi geçmişteki sömürgeci egemenliğin sonucu olarak meydana gelen objektif olgulardır. Bu tür ülkelerde, subjektif zayıflıklarda: deneyimsizlikler, iktidarın karışık bir ideolojik yapıya sahip olması, küçük burjuva partilerinde ve devlette bürokratlaşma ve yozlaşmanın getirdiği rüşvet ve devletin olanaklarından yararlanıp zenginleşenleri engelleyememeleri, gerici güçlerin dış ve iç sabotajları ve engellemeleri, bazı oportünist ve revizyonistleri bölücü hizip çalışmalarının getirdiği çeşitli darbe girişimleri gibi etkiler sıralanabilir.

Kapitalist-olmayan kalkınma, dünyanın çeşitli bölgelerinde keskin ideolojik-politik ve ekonomik koşullarda gerçekleşmektedir. Sosyalist

SİLAHSIZLANMA SÜRECİ

VE



SON CENEVRE ZİRVESİ

Silahsızlanmayla ilgili SSCB ve ABD arasında yıllardır sürmekte olan ikili görüşmeler, yoğun uluslararası diplomatik çabalara rağmen dünya gerginliği yerine kalıcı ve güvenilir bir barış ortamını yaratma doğrultusunda bir türlü sonuçlanamıyorlar. Olumsuzlukla sonuçlanan ikili silahsızlanma görüşmelerinden sürekli Sovyet tarafını sorumlu gösteren emperyalist propoganda uzmanları, ABD ve Onun saldırgan

örgütü NATO'nun sahte barışçıl politikasını meşrulaştırmaya çalışıyorlar. Yiğinsal enfemasyon araçları ve en güçlü propoganda aygıtlarıyla yürütülen bu kampanya kimi çevreleri etkilemekle birlikte SSCB'nin yapıcı ve samimi barışçıl dış politikası karşısında başarısız kalmaktadır. Emperyalizm ve sosyalizmin birarada yaşaması anlamına gelen "Barış içinde birarda yaşama" ilkesi, tam 68 yıldır

SSCB'nin resmi dış politikasında esas çizgiyi oluşturmaktadır. ABD ve NATO itifakına üye diğer ülkeler, devletsel düzeyde hiçbir zaman böylesine uzun erimli ve istikrarlı barışçıl dış politikaya sahip olmadılar. Tersine Alman faşizminin yenilgisinden sonra güçlenen sosyalizmi hazmedemeyen emperyalizm, 1950'lerden sonra uluslararası düzeyde oluşan yumuşama sürecini sabote etmeye yö-

nelerek başlattığı soğuk savaşın da daha korkunç, nükleer silahların yapımı için gerekli zemini oluşturmaya çalıştı. ABD yöneticilerinin yıllarca ağzlarından düşüremedikleri 'ulusal Güvenlik ve Sovyet tehdidi' gibi sahte sloganların altında yatan esas amaç işte buydu.

Savaş sonrası yıllarda hızla silahlanmaya başlayan ABD'nin amcını daha o dönemde Başkan Truman şu sözlerle açığa vuruyordu: " Biz Amerikalılar, bu dünya savaşından belki dünyanın belkide dünya tarihinin en güçlü ulusu olarak çıktık. Bu güce sahip bir ülke olarak yönetimi bizim sağlamamız gerekir." Tarih dünya hegemonyacılığı anlamına başkan Truman'ın bu "tatlı"hayallerini yerlebir etti. Çünkü Hiroşima ve Nagazaki'nin bombalanışından birkaç yıl sonra, SSCB'de en az ABD kadar nükleer güce sahip bir ülke konumuna gelmiş bulunmaktaydı. Bu nedenle başkan Truman'dan sonra işbaşına gelen ABD yönetimleri, SSCB ile silahsızlanma görüşmelerine oturmadan başka çıkar yol bulamadılar.

ABD ilk olarak 1969'da yani Nixon döneminde SALT(stratejik silahların sınırlandırılması) görüşmelerine katılmaya başladı. Neydi Nixon'un Amerika'sını SALT ile ilgili görüşmelere zorlayan o günkü koşullar? Öyle sanıyorsunuzki Vietnam savaşı, o dönemde ABD emperyalistleri için önemli ve hayati bir ders oldu. Onlar, Vietnam halkına karşı tarihsel bir yenilgiye uğramakla birlikte sosyalist sistemin askersel gücünde pratikte ve daha yakından görmüş oldular. Ayrıca Japonya türünde bir nükleer deliliğin aynı zamanda karşılıksız kalamayıp kendilerinin de sonu demek olduğunu iyi kavrayan ABD emperyalist çevreleri, silahsızlanma ve barış için SSCB ile ikili görüşmelere oturmanın ivediliğine çıkarları gereği inanmışlardı. SALT-1 anlaşması bu koşulların bir sonucu olup Nixon'un 1972'de Moskova'ya yaptığı resmi ziyaret sırasında, dönemin SSCB parti ve devlet başkanı Leonid Brejnev ile imzalanmıştı. Emperyalizmin saldırganlığını dize getiren belirleyici esas öğenin sosyalizmin askeri ve politik gücü olduğu burada açıkça görülmektedir.

Silahsızlanma ve barış sürecinde, Brejnev - Nixon görüşmesi yada SALT-1 anlaşmasını izleyen en olumlu gelişmelerden biride 1975'te Helsinki Nihai Senedinin imzalanmasıydı. Değişik sistemlere sahip ülke yada uluslar arasında barış, güvenlik ve işbirliği anlamına gelen Helsinki Sonuç Bel-

gesi, 1970 li yıllarda dahada hızlanan soğuk savaş rüzgarlarına büyük darbeler indirmiş ve detant sürecinin uluslararası düzeyde pekişmesine değerli katkılar yapmıştı. Ne varki SALT-1 anlaşmasının gereklerini yerine getirmeyen Pentagon yöneticileri aynı tutumlarıyla Helsinki Sonuç Belgesi'nin hükümlerinde sırt çevirip ortaklarında bu doğrultuda ikna etmeye koyuldular. Helsinki Nihai Senedi'nin 1977 de Belgrad, 1979 Cenevre ve 1982 de yapılan son Madrid toplantısında eleştiriye tabii tutulması, Waşington yönetiminin politikasından kaynaklandı.

Salt kağıt üzerinde kalan Helsinki Nihai Senedi'nin hükümleri, uluslararası gerginliğin tekrar artmasına neden oldu. ABD, SALT-1 anlaşması uyarınca yapımını durdurtmaya karar verdiği balistik füzeatar'ların yapımını tekrar başlattı. Ayrıca stratejik bombardıman uçakları ve denizaltı'lara yerleştirilen MX roketlerinin yapımında hızlandıran ABD, daha da ileri giderek 1979 da NATO üyesi diğer ülkelerle birlikte bir kararla, Sovyetler'in SS 20'lerine "karşılık" Batı Avrupa'ya 572 nükleer başlıklı füze yerleştireceğini açıkladı. Durumu kuşkuyla izleyen uluslararası diplomatik çevreler çabalarını artırarak SALT görüşmelerine devam edilmesinin tek çıkar yol olduğunu her iki tarafada benimsetmeye çalıştılar. Bunun üzerine 1979 da bir araya gelen SBKP Genel Sekreteri Leonid Brejnev ile ABD Cumhurbaşkanı Jimmy Carter, SALT-2 anlaşmasını imzaladılar.

Silahsızlanma sürecinde SALT - 2 anlaşmasının imzalanması hiç kuşkusuz barış ve yumuşama sürecinin gelişmesine yapılmış değerli bir katkıydı. Fakat ABD'de yapılan 1979 seçimleri Cumhuriyetçilerin zaferiyle sonuçlanınca, emperyalizmin dış politikasında daha önceden varolan anti-komünizm, başlatılan soğuk savaşla daha koyu bir saldırganlığa dönüştü. Regan yönetimi, uluslararası gerginliği tırmandırarak barış ve yumuşama sürecini sekteye uğrattı. SALT-2 anlaşması uyarınca, Avrupa'daki orta menzilli nükleer füzelerin sınırlandırılması için başlatılan 1981 Cenevre görüşmelerinde çıkmaza sokan Regan yönetimi, İngiltere ve Fransa'nın sahip oldukları nükleer roketleri gözardı edip getirdiği "sıfır çözüm" önerisiyle esas olarak çözümsüzlüğü öneriyordu.

Regan'ın politikasını karekterize eden soğuk savaş ve anti-komünizm, yapılan tüm görüşmelerin

sonuçsuz kalmasında belirleyici rol oynadı. İktidara geldikten bu yana, dünya barışı açısından yararlı olabilecek hiçbir şey yapamayan Reagan ABD Senatosu ve Kongresinin nötron bombasının yapımıyla ilgili kararı onaylamasına da direkmen etki yapmıştır. Nötron bombasıyla ilgili alınan kardan sonra, demogojik bir dille sınırlı nükleer savaştan söz eden Reagan, SSCB ve diğer sosyalist ülkeleri silahlanma harcamalarını arttırmaya teşvik ederek sistemler arası gerginliği diri tutmaya çalıştı. ABD'nin silahlanma harcamalarını akıl almaz bir şekilde artıran Reagan, 1983 te SDI (uzayın militarizasyonu) projesini ortaya atarak dünyayı gözü dönmüşçesine yıldızlar savaşına sürüklemeye koyuldu. Waşington yönetimi, stratejik "savunma" projesiyle ilgili kararından sonra, Kasım 1984 te NATO -79 adıyla bilinen planı doğrultusunda 572 pershing ve curise füzelerini Batı Avrupa'ya yerleştirmeye başladı.

Pentagon yöneticilerinin saldırgan tutumuna karşılık olarak son derece soğuk kanlı ve temkinlidavranan Sovyet yöneticileri, zaman zaman ilan ettikleri tek taraflı marateryumlarla, Reagan'ın gerginleştirmeyi amaçladığı uluslararası ortamı bir ölçüde de olsa yatıştırdılar. SSCB yöneticileri, nükleer çığnılgıya ve uzayı militarize etmeye girişecek ilk ülke olamayacaklarını dünya kamuoyuna açık bildirdiler.

Topraklarının Avrupa kısmına yeni nükleer roketleri yerleştirmeyeceğini ilan eden SSCB, silahsızlanmayla ilgili nükleer güce sahip Avrupa'nın iki ülkesi Fransa ve İngiltere ile ikili görüşmelere oturmaya hazır olduğunu açıkladı. SSCB nükleer denemeleri de tek taraflı durdurarak ABD ile uzun menzilli nükleer füzelerin sayısında %50 lik bir indirime gitmeye kararlı olduğunu bildirdi.

Sovyetler'in tek taraflı marateryumları ve tüm yapıcılığına rağmen, silahlanmayı hızla tırmandıran Pentagon yönetimi, artan dünya gerginliğinin süreklilik kazanması için gerekli ne varsa onu yaptı. 1984 ün Kasım'ında Avrupa'ya Pershing ve Curise füzeleri, sistemler arası gerginliğin artmasına yol açtı. Cenevre görüşmelerine bu koşullar ve şartlar altında devam edilmesinin anlamsız olacağını ileri süren SSCB görüşmelerden çekiliyor; böylece dünya silahsızlanma süreci bir kez daha Pentagon yönetimi tarafından sekteye uğratılıyordu. Sovyetler'in

Devamı say. 23

DEVİRİMCİ—DEMOKRASİNİN TANIMLANMASI

Devrimci-demokrasi, karmaşık ideolojik yapılı ve geniş kapsamlı bir kitle hareketini ifade eden toplumsal politik bir olgudur. Devrimci-demokrat hareket, devrimci durumu yaşıyan geri kalmış ülkelerde belirli tarihsel bir aşamada çıkan, emperyalizme ve gericiliğe karşı devrimci bir başkaldırı hareketidir. Bu hareket, henüz Marksist-Leninist işçi partilerinin örgütlenmediği, sınıfsal farklılaşmanın belirginleşmediği toplumlarda devrimci bir rol oynarlar ve ilerici-yurtseverleri, ulusçuları ve başkaldıran savaşçıları tek bir cephe altında eylem birliklerini sağlıyorlar ve sömürgeciliğe, gericiliğe, uyuşukluğa ve cehalete karşı mücadeleye koyuluyorlar.

Devrimci-demokrat politik hareketin görüşlerinin iki temel özelliği vardır. Birincisi, emperyalizme karşıdır sömürgeciliğin kovulmasından ve ulusal bağımsızlığın kazanılmasından yanadırlar, bu onların devrimci veya ulusal yönüdür. İkincisi, ülke içinde gericiliğe karşı devrimci değişiklikleri gerçekleştirmek ve toplumsal yaşamı demokratik yoldan yeniden düzenlemek taraftarıdırlar, bu da onların demokrat yönleridir.

Temel anlayışları, anti-emperyalist ve demokratik olarak nitelendirilmesine karşın, onları asıl ideolojileri mücadele süreci içinde biçimlenmekte ve karşılarındaki iç ve dış düşmanın aldığı konuma göre çeşitlilik kazanmaktadır. Karşılarındaki düşman emperyalizm olduğu zaman, o döneme denk düşen tarihsel süreçte devrimci bir rol oynuyorlar ve koşullar değiştiği dönemlerde de çeşitli kararsızlıklar gösteriyorlar.

Bunun dünyanın çeşitli ülkelerinde yaşanmış vahalende yaşanmakta olan birçok örneği vardır. Örneğin 20. yüzyılın başında Çin'de Sun Yat Sen hareketi Çin halkının uyanışının devrimci bir sembolü haline geliyordu ve Lenin'de o dönem Sun Yat Sen'in devrimci-demokrat niteliğine büyük bir önem vermişti. Ne varki Çin Komünist Partisinin örgütlenmesinden ve kitleler içinde etkisinin artmasından sonra, Sun Yat Sen hareketinin bir devamı olan Çan Kay Şek'in partisi, bir süre sonra, karşı-devrimci saflara geçebilmiştir. Aynı şekilde, İngiliz emperyalizmine karşı mücadele veren Hindistan'da Nehru hareketi, Mısır'da Nasır hareketi ve Arap Baas rejimleri vb. gibi birçok ülke yöneticileri ve partileri "kendi" ulusal kurtuluş savaşı döneminde anti-emperyalist devrimci bir tavır geliştiriyorlar ki bunlar kendi dönemlerinde tarihsel önemde büyük roller oynamışlar. Fakat sonraki politikaları ise, toplumdaki sınıfsal güç dengesine göre değişim göstermektedirler. Bu olgu, devrimci-demokratların liderlik konumunun geçici olduğunu ve onların asıl görüşleri yönettikleri politik partilerin dayandığı sınıfsal ve örgütsel temelini en sonunda belirleyici olduğunu kanıtlamaktadır.

Bu ve daha başka deneyler ayrıca şunu gösteriyor: Devrimci-demokrat hareketler, işçi sınıfının bağımsız olarak örgütlenmediği ve ulusun tüm tabakalarını peşinden sürüklediği dönemlerde, iç ve dış düşmana karşı devrimci bir gelişmeye ön ayak oluyorlar, işçi sınıfının geliştiği süreçte ise öüne iki yol çıkmış oluyor; ya işçisimfi ile ittifak içine girecek, bu şekilde devrimci sürece katkıda bulunacak, yada işçi sınıfına karşı düşman safına katılarak karşı-devrime kayacak. Buradan denilebilir ki, devrimci-demokrasinin devrimciliği ve demokratlığı yalnızca belirli bir tarihsel dilimi kapsamakta ve bu nedenle mutlak olmayan geçici bir olgu olarak değerlendirilmelidir.

Devrimci-demokratik parti kavramı çok geniş bir kapsam içinde kullanılıyor. Bu kavram, kapitalizmin emperyalizm aşamasına gelmediği dönemde, feodalizme ve köleliğe karşı mücadele veren hareketlere, günümüzde ise, hem kapitalist-olmayan yoldan sosyalizme yönelim yolunu izleyen ülkelerdeki iktidarların, hem ulusal kurtuluş savaşımını gerçekleştiren ve yönetime gelen ve hemde emperyalizm yanlısı gerici rejimlere muhalefet eden partilerin nitelendirilmesinde kullanılıyor. Bu anlamıyla devrimci-demokrasi, kapsam olarak, kuruluş süreçleri ve idolojik-politik ve örgütsel anlayışla-

DEVİRİMCİ OLGUSU

rı konusunda farklı çelişki ve görüşleri bir arada barındıran ve bu yönüyle çeşitli muğlak görüşlere ve yorumlara açık bir olgudur.

Önce emperyalizm öncesi ve sonrası devrimci-demokrat hareketler olarak ikiye ayırmak mümkündür. Bilindiği gibi burjuvazinin ilk devrimci özelliği kendini 1789 Fransız ihtilali sırasında feodalizme karşı mücadelede ortaya koyuyor. Odönem, feodalizme karşı devrimci bir rol oynayan burjuvazi aynı zamanda işçilerin köylülerin demokratik taleplerinde dile getiriyordu. Bu daha çok muhalefet döneminde belirgin bir nitelik alıyor.

Avrupa burjuvazisinin gerici anti-demokratik niteliği, iktidar olmasıyla, yeni bir burjuva devlet diktatörlüğünü kurmasıyla ortaya çıkınca, 19. yüzyılda Rus devrimci-demokratları bu akımın öncülüğünü yaptılar. Çernişevski, Tolstoy ve daha başka Rus yazarları, toplumdaki haksızlıklar ve baskıları sergileyen bir çok eser ortaya koydular. Bunların düşüncelerinin temel kaynağı, Çarlık despotizmine ve feodal köleliğe karşı mücadeleyi öngörmeleridir. Bunlar aynı zamanda yeni bir toplumun kuruluşunu ve köylü sosyalizmini tartışmışlar, gerici-dinsel kurumlara karşı çeşitli devrimci fikirler yaymışlardır. Rus devrimci-demokratları görüşü kapitalizme karşı da yönelmiş ve daha çok ütöpik sosyalizme yakınlaşmışlar henüz bilimsel sosyalizme tanışmamışlardır. Bunları takiben ortaya çıkan Narodnik hareketinde çarlık rejimine ve feodalizme karşı devrimci bir başkaldırı başlatıldı. Ne varki, bunlarda kendilerini sosyalizmi kırsal alanlarda kurma ile sınırlandırmışlardır.

Emperyalizm çağında ise, devrimci-demokrasinin temel özelliği emperyalizme, sömürgeciliğe karşı olması olmuştur. 20. yüzyılın başında yarı sömürge ülkelerde (Çin, İran ve Türkiye gibi) devrimcilik olgusu, emperyalist işgale karşı devrimci yönü gelişen ulusal burjuvazi öncülüğünde kendini göstermiştir. Çin'de ulusal burjuvazinin ilerici kanadını temsil eden Sun Yat Sen emperyalizme askeri işgale, gericiliğe ve uyuşukluğa karşı devrimci bir mücadeleye koyulmuştur. Türkiye'de Osmanlı İmparatorluğu'nun işgal edilmiş bir kısım topraklarını kurtarmak amacıyla ticaret burjuvazisini temsil eden Osmanlı subaylarının öncülüğünde, Kemalist Burjuva Devrimi gerçekleşmiştir. İran'da daha sonra iktidara gelen Başbakan Mussadık İngiliz emperyalizmine karşı ulusal bağımsızlığı güçlendirmek amacıyla İngiliz petrol şirketlerini millileştirme hareketi başlatılmıştı.

1917 Ekim Sosyalist Devrimi'nin başarıya ulaşması ulusal kurtuluş savaşımını veren halklar üzerinde büyük bir etki yapmıştır. Sosyalizmin yeryüzündeki prestiji artmış ve Asya, Afrika ve daha başka yerlerde birçok burjuva demokrati kendilerini "soyalist" olarak ilan etmeye başlıyorlar. Hindistan'

DEMOKRASİ

ÜZERİNE

da İngiliz sömürgecilerine karşı kitlesel temelde bir kurtuluş savaşımını örgütleyen Nehru; barış hümanizm, sosyal adalet için mücadele sürdürmüş ve kapitalizmin kötülüklerine karşı tepkisiyle ifade ediyor:

"Nehru, Hindistan'lı halk kitlelerine bir yoksunluk duygusunun musallat olduğunu söylüyor ve bununda memleketin gelişmesini felce uğrattığından dert yanıyordu" (Az Gelişmiş Ülkelerde Sosyalizm ve Köylüler-S. 73)

Ekim Devrimi ve bunu izleyen İkinci Dünya Savaşından sonra, dünya sosyalist sisteminin gelişip güçlenmesiyle birlikte, devrimci-demokrasinin temel niteliğide değişime uğramış ve emperyalizme karşı sosyalist ülkelerle, ulusal kurtuluş savaşımını veren ülkelerin somut olarak ittifakları gündeme gelmiştir. Çağımızda devrimci-demokrasinin tarihsel konumu birbiriyle çatışma halindeki iki karşıt sistemin birarada bulunduğu koşullarda, sosyalist sistem, uluslararası işçi sınıfı hareketi ve ulusal kurtuluş savaşımını veren güçlerin birlikte dünya devrim sürecini oluşturmaları bağlamında ifadesini bulmaktadır.

DEVRİMCİ-DEMOKRATİK PARTİLER BİRER CEPHE ÖRGÜTLENMESİDİR.

Devrimci-demokratik partiler, genellikle geniş ulusal kurtuluş cephesi temelleri üzerinde kuruyorlar. Bu cephelerin sosyal tabanı, bağımsızlıktan yana olan orta sınıflardan işsizlere kadar tüm katmanları kapsamaktadır. Bu kadar geniş tabanlı cephelere katılanlar, farklı sosyal yapıda olmalarına ve farklı ideolojik-politik görüşler savunmalarına rağmen, ülkenin sömürgecilerden kurtarılması gibi ulusal bir dava uğrunda eylem birliklerini sürdürüyorlar. Cephelerin iç bütünlükleri sağlam olmasada, genellikle ülkenin bağımsızlığa kavuşuncaya kadar, bunlar birlik ve bütünlüklerini kuruyorlar.

Devrimci bir durumun yaşandığı belli bir tarihsel süreçte, toplumun büyük bir kesiminin devrime ve devrimci kazanımlara sahip çıkma olayı, birçok defa ulusal cephenin liderlerinde çeşitli yanlış eğilimlerin gelişmesine neden olmaktadır. Yöneticiler, böylesi durumlarda sık sık ülkenin halkının bütünlük içinde hareket ettiğini, halkın aynı sınıfsal özelliklere sahip olduğunu, toplumun ilerlemesinde geleceğe ilişkin sorunların hemen hemen çözülmüş olduğunu ve sosyalizmde kendilerinin kuracağını ileri sürüyorlar. Bu görüşlerin resmi ideoloji düzeyine yükseldiği ve programlara yansıdığı durumlarda "ulusal sosyalizm" teorisi kendini göstermektedir. Geçmişte Nasır'ın "Arap Sosyalizmi", "Afrika Sosyalizmi" ve günümüzde "Baas Sosyalizmi"nin ortaya çıkış nedenlerinden birini bu yanlış toplum anlayışında aramak gerekiyor. Arap Sosyalizminin ve Afrika Sosyalizminin ideolojik görüşleri karmaşık olup,

eklektik bir şekilde bir araya getirilen ulusçuluk-ulusun tümünü birleştirme- halkçılık, devrimcilik ve sosyalist görüşlerin bir toplamıdır.

Kuşkusuz ulusal kurtuluş hareketlerinin yöneticilerinin tümü aynı görüşleri paylaşmıyorlar. Ve kendileri tarafından kurulan ulusal kurtuluş cephesinin veya partilerinin tek bir toplumsal tabakadan oluştuğunu sanmıyorlar. Örneğin: Mozambik Kurtuluş Cephesi (FRELIMO), Angola Halk Kurtuluş Hareketi (MPLA) ve Gine Bisao ve Yeşil Burun Adaları Bağımsızlık Partisi (PAİGC) gibi örgütlerde bir halk cephesi temeli üzerinde kurulmuşlardır:

".....Bazı insanlar partimizin bir cephe olduğunu söylüyorlar; belki partimiz şu anda bir cephedir. Fakat bu cephenin çatısı altında cepheyi yöneten partimiz var ve bu cephe başka partide yok." (Gine'de Devrim. Amilcar Cabral S. 76)

Bunun yanında özgürlüğün kazanılmasından sonra sınıfsal ilişkilerin kaçınılmaz olarak belireceği ve cephenin sınıf bileşiminin değişikliklere uğrayacağını tesbit ediyorlar. Örneğin, Cabral'ın sınıf tahlilleri, devlet ve devrim sorunu ve ulusal demokratik devrimden sosyalizme geçiş sorunları üzerinde geniş analizleri vardır:

" Başka deneylerden bilgimiz vardı ve biliyorduk ki başı çekmesini — ve kazanmasını — umduğumuz böyle bir mücadele işçi sınıfı tarafından yönetilmeliydi..Farkına vardık ki ulusal kurtuluş mücadelesinin içeriğini aşan bir düşünce yapısına sahip insanlara gerek vardı... Bu çalışmaların amacı bu insanların işçi sınıfı düşünce yapısını edinmeleriydi.... Bizim sorunumuz sömürgeci yapı yıkıldığında devlet mekanizmasının kimin eline geçirecek yetkide olduğudur. (a.g.e. s. 76- 78- 80)

DEVRİMCİ-DEMOKRAT İKTİDARLAR

Bağımsızlığını elde eden ülkelerin bazıları, feodalizmi tasfiye etmek, ekonominin temel sektörlerini millileştirmek, halkın maddi yaşam düzeyini iyileştirmek, teknolojik ve ekonomik geriliği aşmak için sosyalist devletlerle dostluk temelinde ilişkilerini geliştirerek, politik ve ekonomik bağımsızlıklarını güçlendirmeye çalışmaktadırlar. Genellikle bu tür ülkelerde iktidarların öncülüğünü devrimci-demokratlar çekmektedir.

1960'ların sonunda Afrika ve Asya'nın bir dizi ülkesinde, ulusal demokratik hareket yeni bir evreye girdi. Sosyalist sistemle emperyalist-kapitalist sistem arasındaki mücadelenin sürdüğü koşullarda, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde de ilerici,devrimci güçlerle emperyalizm ve gerici güçler arasındaki mücadele keskinleşmiş ve birçok ülkede ilerici güçler önemli başarılar elde etmişlerdir. Bu dönemde, birçok Afrika ve bazı Asya ülkeleri hükümetleri ve egemen siyasal partileri programlarını anti-emperyalist olarak ilan etmişlerdir. Ulusal demokratlar tarafından açıklanan bu programların ardından birçok önemli anti-emperyalist, demokratik reformlarda gerçekleştirilmiştir.

Bunun yanında bu genç ulusal devletlerin birçok devrimci-demokrat iktidarları program hedeflerine "sosyalizmi aldıkları ve "sosyalist devrim" sloganını sık sık kullandıkları da görülmektedir. Dünyada reel sosyalizmin artan başarıları ve emekçi kitlelerin sosyalizme olan sempaticileri, ulusal burjuvazinin bazı kesimleri içinde önemli ideolojik değişiklikler başlatmıştır. Ulusal aydınların en ileri kesimi, toplumun yapısı, toplumun gelişme doğrultusu ve emekçi halk yığınlarının talepleri konularında, kendi görüşlerinde yeni birtakım değişiklikler yapmak zorunda kalmışlardır.

Devrimci-demokrat iktidarlar sınıf olarak, ulusal burjuvazi, bürokrat burjuvazi, küçük burjuvazi ve diğer halk tabakalarının toplumsal bir bileşimini ifade eder. Üretici güçlerin henüz yeterince gelişmediği ülkelerde ulusal burjuvazinin bazı kesimlerinin ve küçük burjuva aydınlarının önemli rolleri vardır. Bir yandan sınıfsal ilişkilerin keskinleştiği

koşullarda burjuvazinin gerici yüzü daha iyi bir şekilde ortaya çıkar. Diğer yandan da uluslararası planda anti-emperyalist bir konumu vardır ki bunun da ilerici bir önemi vardır. Bu nedenle burjuvazinin ilerici kanadının yurtsever yönünü dikkate alırken yinede onun ikili karakterini, halk kitlelerine her an ihanet edebilecek ve onların zararına emperyalizmle anlaşmaya hazır olduğunu görmek gerekiyor. İktidarın içinde gelişen başka bir burjuva kesimi de bürokrat burjuvazi diye nitelenen kesimdir. Bürokrat burjuvazi, devletin önemli kilit noktalarında ve ordu içinde gelişmekte, devletin olanaklarından yararlanarak sürekli sermaye yığmaktadırlar. Devrimci-demokrat iktidarların bir türlü üstesinden gelemediği ve engelleyemediği bürokrat burjuvazi, sonunda gericilerin, yeni-sömürgecilerin en önemli dayanağını teşkil etmektedir.

Lenin, geri ülkelerdeki köylü hareketlerinin desteklenmesini ve halk iktidarının yeni biçimlerini kurmak için mücadelenin örgütlenmesini görev olarak koyarken şöyle diyordu: "Biz komünistler olarak, sömürgelerdeki burjuva kurtuluş hareketlerini ancak gerçekten devrimci oldukları (emperyalizme karşı) takdirde, hareketin temsilcileri (oralarda) köylüleri ve sömürülen yığınları devrimci bir zihniyetle eğitime ve örgütleme çalışmalarımıza engel olmazlarsa desteklemeliyiz ve destekleyeceğiz de."

Uluslararası komünist ve işçi hareketi de, devrimci-demokratların siyasal önemini zamanında kavramış ve gerektiği gibi değerlendirmiştir. 1969 Komünist ve İşçi Partileri Moskova Danışma Toplantı'sında gelişmekte olan ülkelerdeki devrimci-demokratik partilere yüksek değer verilmiş, komünist partilerin bunlara karşı tutumu belirlenmiştir. Dünya komünist hareketi, devrimci-demokratlar karşısında esnek, bilimsel temellere dayalı bir tavır takınmış, onların yönetimi altında gerçekleştirilen sosyo-ekonomik dönüşümlere destek sağlamış, işbirliği için onlara yardım elini uzatmıştır. Uluslararası komünist ve işçi hareketi açısından devrimci-demokratlarla ittifak, emperyalizme karşı olduğu gibi kapitalizme karşı da savaşında dünya çapındaki ittifakların bütünleyici bir parçasıdır.

Bu ilkelere hareket eden SBKP ve diğer sosyalist ülkelerdeki yönetici partiler, devrimci-demokratik partilerle ilişkilerini sürekli olarak geliştirmektedirler.

SBKP'nin 24.Kongresinde, genç bağımsız devletler ve özellikle bunlar arasında sosyalist yönelim taşıyanlar ile ilişkilerin ve işbirliğinin derinleştirilmesi ve yaygınlaştırılması gereğini vurgulamıştır.

Genel olarak, dünya komünist ve işçi hareketi, devrimci-demokratlarla ittifaklara stratejik açıdan yaklaşıyorlar. Bu nedenle günümüzde komünistlerle devrimci-demokratlar arasındaki ittifaklara geçici, vazgeçilecek ittifaklar gözüyle bakılmamalıdır. Belli bazı ülkelerde devrimci-demokrasinin yenilgileri yada olanaklı geçici gerilemeleri; bunlarla ilişkileri yeniden gözden geçirmek için haklı nedenler oluşturmamaktadır. Bu alanda, komünistlerin emperyalizme ve gericiliğe karşı devrimci-demokratlarla ittifak yapmaktan başka bir alternatifleri yoktur. Çünkü, emperyalist sistem yeryüzünde hala en büyük tehlike olmaya devam etmektedir.

Bunun başka nedenleri de vardır. Herşeyden önce devrimci-demokratlar anti-emperyalist bir güçtür. İşçi sınıfının yurtsever güçlerle ittifakları veya birlikleri içinde yerleri vardır. Ayrıca, dünya ölçüsünde, emperyalizme karşı dünya devrim sürecinin üç bileşeni içinde yer almaktadır.

Öte yandan, devrimci-demokratların iktidarda olduğu ülkelerde, emperyalizm ve yerli gerici güçler, bu iktidarları düşürmek ve zayıflatmak için her türlü araçlara başvurmaktadırlar. Bu iktidarların alternatifleri genellikle gerici güçlerdir. Bilimsel sosyalist güçler kendileri devrimci alternatif yaratmadıkları zaman, devrimci-demokratların iktidardan düşürülmeleri halinde bunların yerine gericiler doğal olarak iktidara geleceklerinden, komünistlerin tavırları gericilere bu alanda hizmet etmemeli, tam tersine gericilerin karşı-devrim planlarını boşa çıkarmaya yönelik olmalıdır. Böylesi

durumlarda, devrimci-demokratik iktidarların devrimci yönleri desteklenmeli, gerici yönlerine karşı ise mücadele verilmelidir.

Ulusal soruna demokratik bir çözüm getirilmesi, devrimci-demokrat iktidarların en önemli sorunlarından birisidir. Genellikle devrimci-demokratlar birçok ulusal ve etnik sorunların çözümünde yetersiz kalmaktadırlar. Bunlar ulusal sorunun özünü kavramamakta veya temel bir çözüme yanaşmamaktadırlar. Bu da, emperyalizme ve yerli burjuvaziye karşı olan güçleri böler, mücadeleyi zayıflatır. Bu konuda izlenecek en doğru yol, ulusal sorunun demokratik bir yoldan çözüme kavuşturulmasını sağlama ve bu alanda tüm olanakları araştırmak gerekiyor.

Devrimci-demokratların iktidarda buldukları çok uluslu ülkelerin komünist partileri, ezilen ulusların ulusal demokratik hak ve çıkarlarını dikkate almalı, emperyalizme karşı işçi sınıfının ilerici-yurtsever güçlerin tek cephesini sürekli olarak güçlendirecek şekilde hareket etmeleri, özgül ve değişen koşulların gereklerine uygun olarak programlarda ve taktikte gerekli değişiklikleri yapmaları gerekmektedir.

İşçi sınıfı partileri, anti-emperyalist, anti-feodal demokratik devrimin sağlam bir biçimde tamamlanması, halk demokrasilerinin yerleştirilmesi, halkın yaşam düzeyinde köklü iyileştirmelerin gerçekleştirilmesi için etkin bir çalışma içindedirler. Bir yandan ulusal hükümetlerin elde edilen kazanımları güçlendirici ve pekiştirici, emperyalistlerin konumlarını sarsıcı eylemlerini desteklerler. Aynı zamanda anti-demokratik ve halka karşı girişilen eylemlere ve yönetici çevrelerin ulusal bağımsızlığı tehlikeye düşüren önlem-

lerine de kesinlikle karşı çıkarlar. Komünistler, gerici burjuvazinin kendi bencil, dar sınıf çıkarlarını sanki tüm ulusun çıkarlarıymış gibi gösterme ve koruma girişimlerini olanca açıklığıyla gözler önüne sererler. Onlar, burjuva politikacılarının bu amaçlara ulaşmak için "sosyalist sloganları" nasıl demagogik bir biçimde kullandıklarını da açığa çıkarırlar. Komünistler, toplumsal yaşantının gerçekten demokratikleştirilmesine ve despotik rejimlere karşı yada bu gibi rejimleri yerleştirmeye çalışanlara engel olmak için savaşan bütün ilerici güçleri biraraya getirmeye, onları derleyip toparlamaya çalışırlar.

AFRİKA'DAKİ ULUSAL KURTULUŞ ÖRGÜT BİÇİMLERİ GENELLİKLE DEVRİMCI-DEMOKRASİYE TEKABÜL ETMİŞTİR

Günümüzde devrimci-demokratik örgüt biçiminin yayıldığı alan ve bu konuyla ilgili tartışmalar tropikal ve Güney Afrika'daki ülkeler üzerinde yoğunlaşmıştır. Çünkü, ekonomik ve toplumsal gelişim bakımından son derece kötü durumda bulunan ülkelere —en geri kalmış ülkelere —buralarda ve özellikle tropikal Afrika'da rastlamak mümkündür. Dünyanın diğer bölgelerinde ise komünist partiler kurulup gelişmişlerdir. Gününde devrimci-demokrasi üzerinde tartışmaların yoğunlaştığı yerler, henüz komünist ve işçi hareketinin örgütlenmediği ülkelerde en iyi örgüt biçiminin ne olduğu konusundadır.

Afrika'daki ulusal kurtuluş partilerinin, kuruluş süreçleri ve mücadelede dayandıkları geniş halk kesimleri açısından ikiye ayırmak mümkündür. Birincisi, ulusal bağımsızlığın kurulmasından önce ve uzun süren bir halk kurtuluş savaşımını vererek iktidara gelen partilerdir. Tanganika Afrika Ulusal Birliği (TANU), PAİGG, FRGLİMO ve MPLA vb. gibiler böyle kurulmuşlardır. Bu partiler veya örgütler, Afrika'nın birçok ülkesinde emperyalizme sömürgecilığe ve yerli gericiilere karşı olumlu bir rol aldılar. Bunlar ulusal bağımsızlığın güçlenmesi, toplumun ekonomik ve toplumsal olarak gelişmesi, modernleşmesi, sosyalizme geçiş hazırlıkları ve partilerin ideolojik-örgütsel olarak gelişmesi için mücadeleyi sürdürmektedir.

Diğer ikinci partiler ise, iktidara geldikten sonra, ulusal bağımsızlığı ekonomik bağımsızlıkla güçlendirme ve demokratik

reform programlarını gerçekleştirme yolunda iken kuruldu. Kongo Emek Partisi, Somali Devrimci Sosyalist Partisi. Benin Halk Devrim Partisi ve Etiyopya Askeri Yönetim Konseyi'nin kuruluş hazırlıklarına girdiği yeni partiler. vb. gibiler buna örnek olarak gösterilebilir. Bu partileri, ulusal kurtuluş sürecinde kurulan partilerden ayıran en önemli özellikleri, emekçi halk ile yeterince kaynaşmamak ve onların içinde erimemek, bürokratik aydınların ve özellikle asker kökenli aydınların öncülük etmesidir. Bu nedenler bu partilerin elde ettikleri kazanımların kalıcılığı daha zor olmaktadır ve kısa sürede değişkenlik özelliklerini göstermektedirler.

Ayrıca, Afrika'daki ulusal kurtuluş hareketlerinin ideolojik ve politik olarak iki aşama geçirdikleri söylenebilir. Birinci aşama, Afrika'da politik bağımsız devletlerin ortaya çıktığı

1950- 60 Arası dönemidir. Bu dönemde teorik olarak Afrika Sosyalizm'inin yaygınlaştığı ve partilerin bu nedenle ideolojik ve politik olarak geçirdikleri bunalımdır. İkinci aşama ise, 1968'lerde başladı. Vegünümüze kadar süregelmektedir. İkinci dönemin en önemli karakteristik özelliği, "Afrika sosyalizmi"nin pratikte iflas etmesi ve kapitalizmden kurtulmanın tek yolunun bilimsel sosyalizmde olduğunun bilince çıkmasıdır. Artık bu aşamada bilimsel sosyalizm ulusal kurtuluş hareketleri arasında yayılmaya başlıyor. Devrimci-demokratik ideoloji, bilimsel sosyalizme doğru evrimleşme göstererek, birçok ülkede Marksizm- Leninizm'in ilkeleri ulusal kurtuluş partilerinin resmi ideolojisi haline gelmiştir.

DEVİRİMCİ—DEMOKRASİ VE BİLİMSEL SOSYALİZM

Afrika'daki ulusal kurtuluş hareketlerinin bazıları, ulusal kurtuluş savaşımını sosyalizmle organik bir biçimde birleştiriyor, marksizmi-leninizmi eylem kılavuzu olarak kabul ediyor ve örgütsel çalışmalarda demokratik merkezîyetçilik ilkesini temel olarak alıyorlar. Bu partilerin egemen ideolojisi bilimsel sosyalizm olmasına karşın, bazı uluslararası literatörde bunlar tanımlanırken gerçek veya çağdaş devrimci-demokratlar olarak geçmektedir. Gerçekten, bu partiler, dayandıkları sosyal tabakaların genişliği yönünden incele-nirse, devrimci-demokratik örgütlenmeye denk düşmektedir. Yalnız şu da var ki, günümüzde legal olarak çalışan komünist partileri de çeşitli tabakalar içinde kitlesel bir örgütlenmeye girmişlerdir. Hatta Vietnam Komünist Partisi de geniş yurtsever tabakalar içinde örgütlenmeyi başarılı bir şekilde sağlamıştı. Bu durum, yalnızca partilerin sosyal tabanlarını gözönünde bulundurarak onları değerlendirmenin eksik olacağını göstermektedir. Bu şekilde değerlendirildiğinde buradan partilerin ideolojik ve örgütsel gelişim sürecinin başarıyla tamalanıp tamamlanmadığı ve izledikleri politikalar önem kazanmaktadır.

Öte yandan, FRELIMO, MPLA ve PAIGC vb. gibi örgütlerin programlarına ve kongre belgelerine bakıldığında, marksizm-leninizmin klavuzluğunda sınıf tahlillerine baş vurdıkları ve marksist açıdan devrim sorunlarını ele aldıkları görülmektedir. Zaten kendileri de devrimci-demokratik ideolojiyi red etmekte marksizmi savunmaktadırlar. Örneğin Cabral küçük burjuvazinin devrimde sonraki durumunu tartışırken, devrimci demokrasinin iktidar biçimi olan ulusal demokrasi devleti programını nasıl karşıladığını şöyle açıklıyor:

" Ulusal demokrasi devleti sözünü çok duyduk, fakat çok çaba harcamamıza karşılık ne anlama geldiğini hala çözemedik; yine de çözmek isteriz. Çünkü, Portekizlileri kovduktan sonra ne yapacağımızı bilmeliyiz. Aynı şekilde, kurtuluştan hemen sonra sosyalizmin kurulup kurulamayacağını da bilmemiz gerekiyor. Bu, sosyalizme geçiş için kullanılacak araçlara bağlıdır; temel etken devletin yapısıdır. — Kurtuluştan sonra polisi hapishaneleri, orduyu vb. yönetecek insanlar olacağını akılda tutarak — ve pek çok şey büyük ölçüde bu

insanların kimler olduklarına ve ellerindeki araçlarla neler yapmayı tasarladıklarına bağlıdır." (Gine'de Devrim Cabral, sayfa 84)

Bir yandan bu partiler, marksist-leninist teoriyi geri ülkelerin düzeyine uyarlamak, örgütsel olarak sağlamlaşmak için komünist partilerin yaşama geçirdiği ilkeleri geniş ölçüde uygulamaya çalışıyorlar. Örneğin;

" Kongo Emek Partisi'ne klavuz olan teorik temeller, marksizm-leninizmdir " deniliyor.

Kongo Emek Partisi tüzüğü'nün 15. maddesinde de şunlar kaydedilmiştir:

" Partinin örgüt ilkesi demokratik merkezîyetçiliktir. Tüm parti aynı disipline uymak zorundadır. Üye örgüte, azınlık çoğunluğa, taban örgütleri tavan örgütlere, tüm parti örgütleri merkez komitesine ve merkez komite de parti kongresine sorumlulukla bağlıdır."

1968 Haziranında toplanan FRELIMO II. kongresinde: " Mozanbik halkı, ulusal bağımsızlık ve Mozanbik'te sosyal ve demokratik bir düzen kurmak amacıyla Portekiz sömürgeciliğine ve emperyalizme karşı silahlı mücadeleye girişmiştir.

Bu mücadele sömürgeciliğin ve emperyalizmin tasfiyesini ve insanın insan tarafından sömürülmediği yeni bir toplumun kurulmasını amaçlayan dünya halklarının kurtuluş hareketinin bir parçasıdır. " denilmektedir. (Mozanbik Kurtuluş mücadelesi sayfa 256)

FRELIMO, 3. kongresinde işçi-köylü partisinin kurulmasını karar altına aldı. Ve " marksizm-leninizm ilkelerini eylem klavuzu olarak " kabul etti ve " sosyalizmi kurmayı " hedef olarak saptadı.

Benin Halk Devrim Partisi 1976 olağanüstü kongresinde kabul ettiği programda;

" Çalışmalarını, Afrika'nın ve Benin Halk Cumhuriyeti'nin tarihsel koşullarını hesaba katarak marksizm-leninizm ideolojisine dayandıran, gerçek devrimci bir parti olması gerektiği " belirtildi.

Gine Bisao ve Yeşil Burun Adaları Kurtuluş Partisi PAİGC belgelerinde:

" Başka kurtuluş hareketleri deneyleri, yeni bağımsızlaşmış Afrika ülkelerinde gelişen yeni-sömürgecilik ve hepsinden fazla Gine'nin içinde gelişen hareket, Gine'de herhangi bir köklü değişimin gerçek bir sosyalist devrimle olasılılaşabileceği olgusunu netleştirdi " denilmekte ve " marksizmi-leninizmi eylem klavuzu olarak " aldıklarını belirtmektedir.

Angola'da MPLA başkanı A. Neto, 1977'nin sonbaharın da MPLA'nın kongresinde " işçi sınıfının öncü partisinin kurulacağını ve bu partinin marksizmi-leninizmi klavuz bileceğini " açıkça söyledi.

Etiyopya'da iktidara gelen Geçici Askeri Yönetim Konseyi tarafından ;

proleterya dayanan ve bilimsel sosyalizm ilkelerini kendine klavuz bilen bir politik partinin kurulmasına ilişkin hazırlıklara " girildi.

Görüldüğü gibi bu partiler, ideolojik ve örgütsel temellerini marksizme-leninizme dayandırarak, ülkelerinde işçi sınıfının partisini, toplumda sosyalist kuruluşu gerçekleştirecek partilerini kurmaya yönelmişlerdir. Parti kongrelerinde, belgelerinde gerçekleştirilen tüm bu değişiklikler; örgütsel olarak devrimci ilkeleri yaşama geçirmek, parti bünyesini sınıfsal olarak iyileştirmek ve bir işçi sınıfı partisine dönüştürmekle ilgilidir.

Diğer bir yandan da, sosyalistlerin yönettikleri bu partilerin kendi toplumsal tabanlarına uymayan çok geri bir toplumsal yapıyla karşı karşıya kaldıklarından dolayı, bu partilerin marksist-leninist ideolojiyle güçlenme süreci bir çok zorluklarla karşılaşmaktadır. Herşeyden önce marksizm-leninizm sınıfsal ayrışma sürecinin hala gelişmediği bir toplumda uygulanıyor. Kapitalizm öncesi yargılar, eski düşünceler, kabileler, etnik ve dinsel farklılıklar varlığını sürdürüyor. Bu tür ülkelerde, üretici güçlerin gelişme düzeyi son dere-

ce düşüktür. Kısaca bu ülkelerin sosyal ve ekonomik ilişkileri geri olup, bir çok ülkede doğal ekonomi egemendir. Örneğin, Cabral, Gine'nin sosyo-ekonomik yapısını tahlil ederken;

".... Gine'de işçi sınıfını aradık ve bulamadık..... Kentlerdeki önemli bir grup rıhtım işçileriydi..... Kısacası, deyim yerindeyse, küçük proleteryanızı bulmuştuk.

Bizim sorunumuz sömürgeci yapı yıkıldığında devlet mekanizmasını kimin eline geçirecek yetki de olduğudur. Gine'de köylüler okuyup yazamazlar,.... İşçi sınıfı, sınıf olarak yok gibidir; sadece bir çekirdektir. Ekonomik yaşanırılığı olan bir burjuvazi de yoktur; çünkü emperyalizm oluşumunu engellemiştir. Emperyalizmin emrinde devlet mekanizmasını döndürmeyi öğrenmiş olan bir kat vardır ki o da küçük burjuvazidir." (Gine de Devrim Cabral sayfa 77-81)

Sosyal ve ekonomik olarak bu kadar geri olan ülkelere doğal olarak bilimsel sosyalist hareketlerin gelişimi ve pekişmesi çok sancılı olacaktır. Ayrıca bu tür ülkelerde subjektif yanlarda zayıftır. Partilerin kuruluşlarından gelen zaafırları gidermede zorluklar vardır; bu partiler kuruluşlarından çok kısa bir süre sonra devrimci silahlı ayaklanmaya koyuluyorlar, pratik mücadeleyi yoğunlaştırdıkları ve kadroları genç ve deneyimsiz oldukları için, bünyeleri teorik olarak hazırlıksızdır ve örgütsel zayıflıklar taşımaktadır. Bazı durumlarda toplumsal politik süreçlerin tespit edilmesinde ve uygulamada yöneticiler, planlı davranmadıkları, ulusal ve sosyalizm mücadelesinin amaçlarını birleştirmede yeterli bir deney sahibi olmadıkları ve bazen de yöneticilerin birbirlerine engel oldukları görülmektedir. Tüm bunlar, geri bırakılmış toplumlarda yüzyıllarca süren sömürgeciliğin kötü miraslarıdır.

Bu nedenlerle, Marksist- Leninist yönelimli bu Afrika ulusal kurtuluş partilerinin aldıkları kongre kararları ve hazırladıkları devrimci programlara rağmen, halende komünist bir partiye dönüşüp dönüşmedikleri tartışma konusudur. Dönüşme sorunu hemen alelacele birkaç karar almakla, Marksist-Leninist bir program ve tüzük hazırlamakla gerçekleşmez. Bu, belli bir süreç sorunudur. Bu konuda Moğolistan delegesiyle yaptığı bir görüşmede Lenin şunları belirtiyor:

" Moğul heyetinin üçüncü sorusu: 'Devrimci Halk Partisi bir komünist partisine dönüşmemelidir?'

Lenin yoldaşın cevabı: 'Böyle birşeyi salık veremem. Çünkü bir parti başka bir partiye dönüşmez.' Lenin yoldaş bir komünist partisinin esasta bir proleterya partis olduğunu anlattı ve şöyle dedi: ' çoban unsurlar proleterleşmeye kadar devrimciler devlet, ekonomi ve kültür faaliyetlerini geliştirme yolunda bir hayli çalışmak zorunda kalacaklar. Bu çalışmalar belki en sonunda Devrimci Halk Partisi'nin bir komünist partisine dönüşmesine yardımcı olabilir. Sadece bir tabela değişikliği zararlı ve tehlikelidir." (Lenin, Doğuda Ulusal Kurtuluş Hareketleri S.393)

Görüldüğü gibi, ekonomik sosyal gelişim düzeyleri çok geri olan kapitalizmi yaşamamış toplumlarda halk partileri şeklinde kurulan örgütlerin komünistleşmeleri için uzun bir süreç ve birçok subjektif ve objektif etkenin biraraya gelmesi gerekiyor. Örneğin, süreç içinde partilerin Marksizm-Leninizm doğrultusunda ideolojik - politik ve örgütsel yanları gelişir ve pekişirse, partinin sosyal bileşimi işçi sınıfından yana iyileşme sağlanırsa, sistemli bir şekilde temizlik yapılırsa, kadroların ideolojik-politik eğitimi hızlandırılırsa, örgütsel olarak demokratik merkezîyetçilik ilkeleri yaşama geçirilirse vb.gibi koşullar sağlanırsa olanaklıdır. Fakat pratikte dönüşen örneklerin az olduğunu da kabul etmek gerekir. Bu konuda önemli olan, teorik ve pratik olarak istenen bu koşulların hangi sınıf veya nasıl bir parti tarafından yerine getirileceğidir. Bu nedenle önderliğin rolü ve önemi büyük oluyor.

Bilindiği gibi, işçi sınıfının gelişmediği, Marksist işçi partilerinin kurulmadığı ülkelerde doğal olarak mücadelenin başını devrimci küçük burjuvazi çekmektedir. Burada geri kalmış ülkelerde devrimci küçük burjuvazinin sınıfsal karakteri tar-

tışma gündemine geliyor. Bu sorunun farkında olan Cabral, ulusal demokratik devrimden sonra, küçük burjuvazinin alacağı konumu tartışıyor ve şu sonuca varıyor:

" Bu demektir ki ulusal kurtuluş mücadelesinin rolünü tam anlamıyla yapabilmesi için devrimci küçük burjuvazinin, sınıf olarak intihar etmesi gerekirken ait oldukları halkın özlemleriyle bütünleşmiş, devrimci işçiler olarak yeniden doğabilsinler.

Bu alternatif- devrime ihanet yada sınıf olarak intihar - ulusal kurtuluş mücadelelerinin genel kapsamı içinde küçük burjuvazinin taşıdığı çıkmazdır. Devrim yararına olumlu çözüm Fidel Castro'nun doğru olarak tanımladığı devrimci bilincin gelişimi denilen şeydir.' (Gine'de Devrim A. Cabral s. 130)

Burada devrimci bilincin gelişiminden anlaşılması gereken şey, devrimci aydınların (entellektüel kesimi), Marksizm-Leninizme inanmaları ve devrimci ilkelere sıkıca bağlı olmaları, emekçi halkın çıkarlarına kesin bağlılıklarıdır. Gerçekten yurtseverlikten gelen ve süreç içinde Marksizm-Leninizm le tanışan kafa emekçileri (entellektüel aydınlar) kişi olarak sınıf intiharından geçebiliyorlar. Bunların başında Ho şî min ve Fidel Castro geliyor. Ho şî min kendisi için şöyle diyordu:

"Önce daha hiçte komünizm olmayan yurtseverlik beni Lenin'e ve Komünist Enternasyonal'e götürmüştür. Daha sonra, savaş sırasında Marksist - Leninist teoriyi okuyarak ve pratik çalışmalara katılarak ben, yalnızca sosyalizmin, yalnızca komünizmin halkları ve tüm dünyainsanlarını kölelikten ve zulumden kurtarabileceği anlayışına vardım." (Yeni Çağ Dergisi- Nisan 1984 S. 50)

Bu Marksist- Leninist aydınların yönetici konumları, liderlikleri güçlü bulunduğu, işçive emekçilerle kaynaştığı ve ülkedeki komünistleri tek bir bayrak altında birleştirebildiği ve yukarda sayılan diğer koşullar biraraya geldiğinde, kuşkusuz, o partilerin komünistleşmemeleri için hiç bir engel kalmamış oluyor, fakat küçük burjuvazinin mülk sahipleri kesiminin, sınıf intiharından geçebileceği ve sosyalizmi kurabileceği sorunu teorik ve pratik olarak kanıtlanmamıştır.

ULUSAL KURTULUŞ MÜCADELESİYLE İLGİLİ BAZI YANILGILAR

Devrimci mücadelenin bir sosyalist işçi partisi tarafından başlatılmadığı ve silahlı halk savaşımı ile devrimin gerçekleştiği ülkelerden biri de Cezayir'dir. Bu nedenle, Cezayir Devrimi ile ilgili bazı görüşler ileri sürülmektedir. Bu görüşlerden biride, ulusal kurtuluş savaşımının, sınıf temelinde örgütlenen Marksist partilerin öncülüğünde verilemeyeceği ile ilgili tartışmadır. Bilindiği gibi, 1970 öncesi Türkiye'de Milli Demokratik Devrim (MDD) tezinin dayanak yapıldığı örneklerden biride Cezayir Devrimi gösteriliyordu ve devrimin temel gücü aydın - gençlik - ordu olarak formüle ediliyor ve bununla işçi sınıfının öncülüğü red ediliyordu. Türkiye Devrimci hareketi, bu bilim dışı küçük burjuva düşüncelerine karşı mücadele etti ve bu sakat anlayışı aştı. Bu günde Kürdistan'da benzer düşünceler tartışma gündemine getirilmek istenmektedir.

Peki Cezayir gerçeği nedir? Gerçekten Cezayir Komünist Partisi'nin varolmasına rağmen devrimi F.L.N (Milli Kurtuluş Cephesi) nin gerçekleştirmesi nasıl açıklanabilir? Bu, halkın sosyalizme karşı olmasından mı, yoksa Cezayir Komünist Partisi'nin izlediği politikanın yanlışlığından mı kaynaklandı? Bu konuyu tartışan Muhammed Harbi şu sonuçlara varıyor:

"1 Kasım 1954 Ayaklanmasından önce Cezayir'de orta burjuvaziden alt-proleteryanaya kadar bütün halk kuvvetlerinin çevresinde toplanabileceği tek milli demokratik hedef, bağımsızlıktı. Köylülerin seçip girdikleri siyasi yol ve yön, ancak bu noktanın çözümünün ışığı altında anlaşılabilir. Öyle bir organizasyon ki, toplumu bir tüm olarak görsün ve çeşitli sınıf ve tabakaların taleplerini kapsayan ortak formüller bulsun..... İşte bu noktada, sosyalist olarak, şu

soruyu sormalıyız kendi kendimize : Bugün sosyalizme götüren bütün devrimci tedbirleri onaylayan Cezayir'li köylüler, kendilerini temsil etmek üzere niçin, programı sosyalist bir toplum kurmayı teklif eden komünist partısından gayri partileri seçtiler? Bu sorunun cevabı şudur: Köylüler, sanki bir içgüdüyle, Cezayir Komünist Partisi'nin sömürgecilik meselesine gereken değeri vermediğini ve Cezayir'lilerle Avrupa'lılar arasında, yani işgalcilerle işgal altında bulunanlar arasında, işçi sınıfı seviyesinde kurulacak hayali bir birlik umuduna kapılarak Avrupa'lı azınlığın karakteri hakkında temelden yanıldığını sezmişlerdir. Bir başka deyişle, köylünün kendi benliğini ilkin milli ideolojiyi ilk plana alan bir harekette bulması, dolayısıyla sömürgecilik hiyerarşisini bir başka kılık altında kendisine sunmasından ürktüğü her türlü başka organizasyondan uzaklaşması normaldi." (Az gelişmiş ülkelerde sosyalizm ve köylüler- s. 13-14)

Görüldüğü gibi Cezayir Komünist Partisinin politik olarak başarılı olamamasının en önemli nedeni bağımsızlıkçı taleple-

ri öne sürmemesi ve mücadelenin Avrupalı işçilerle birlik sağlanarak zafere ulaşabileceğine inanması gibi yanılılardır. Bu ve daha başka deneyler, sömürgecilik koşullarında, devrimci mücadeleyi temel almayan, bu şekilde uzlaşmacı politika arayışı içinde olanların, hayallerinin nasıl yerle bir olduğunu göstermektedir. Çünkü sömürgecilik koşullarında, devrimsel yada devrim öncesi bir durumun yaşandığı süreçte, büyük halk kitlelerini harekete geçirebilecek önemli hedef ulusal bağımsızlıktır. Buna bağlı olarak, diğer bir önemli nokta da askeri işgal altındaki sömürge bir ülkede, mücadelenin sonucunu eninde sonunda bir ulusal halk savaşının tayin edeceğini ve bu büyük halk hareketinin nasıl bir parti ile yönetilebileceğini bilmektedir. Bu konuyla ilgili Vietnam deneyini niceleyen Nguyen Khac Vien şu tesbitlerde bulunuyor:

" Teorik bir soru değildir bu. Vietnam'da, milli bağımsızlığın kazanılması savaşında burjuvazi ve ona bağlı partiler tam bir başarısızlığa uğramışlardır. 1930 Ayaklanmasının bastırılmasından sonra, sömürgecilerin aldığı cebr ve şiddet tedbirleri burjuva veya küçük burjuva yapılı bütün politik grupları ortadan kaldırmıştır.

Burjuva formasyonlu politikacıların özellikle başardıkları şey, gazeteciler ve öteki politikacılarla ve yabancı hükümetlerle temaslar kurmaktır.....

Milli bağımsızlığın büyük zorluklarla karşılaşmaksızın, işgalci devletle pazarlık ve anlaşma yoluyla kazanılması ihtimali varsa, burjuva yapılı bir hareketin bu kurtuluşu gerçekleştirmesi mümkündür. Ama uzun ve zahmetli bir kuruluş savaşını zorunluluğu belirir ve halk kitlelerine uzun yıllar boyunca hareket halinde tutmak gerekirse, burjuva kaynaklı ideologların hızla sahneden çekilmeğe mahkum oldukları görülür." (a.g.e. s.74)

ULUSAL KURTULUŞ VE SOSYALİZM MÜCADELESİ İÇ İÇE GEÇMİŞTİR.

Emperyalizm çağında, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi ile kurulan Sovyetler Birliği'nin ulusal soruna sınıfsal kurtuluş - la birlikte kesin ve nihai bir çözüm getirmesi, ezilen ulusların ve sömürge halkların kurtuluş mücadelesine yeni boyutlar getirmiştir. Artık, ulusal sorun, tek bir devletin özel bir sorunu olmaktan çıkarak, genel olarak ezilen halkların ve sömürgelelerin, emperyalist-kapitalist sömürden kurtuluş sorununa bağlı bir hale dönüşmüştür. Bu, bir yandan, ulusal sorunun ve sömürge sorununun evrensel boyutunu geliştirmiş — yani uluslararası bir sorun haline gelmiş — ve diğer yandan da ulusal ve toplumsal mücadelenin iç içe geçmesini sağlamıştır.

Ezilen ulusların ve sömürge halkların kurtuluş mücadelesini tahlil eden Lenin:

" yeni tarihsel koşullarda proleteryanın sınıf savaşımı ile ulusal ezgiye karşı sürdürülen savaşımın birbiriyle kaynaştığı, sosyalizm uğrunda verilen savaşın, ezilen halkların kurtuluş uğrunda verdikleri anti-emperyalist savaşım ile iç

ççe olduğu fikrini " temellendirdi. (Lenincilik ve ulusal sorun s. 5)

Leninciliğin ve Ekim Devrimi'nin açtığı yoldan ilerleyen,

ekonomik ve sosyal bakımından gelişmelerinde çok geri kalmış yarı-feodal birçok tarım ülkelerinde de komünistler, kendi ülkelerinde Marksist-Leninist partilerini kurmuşlar ve tüm halk tabakalarını devrim yoluna çekerek ülkelerini kesin kurtuluşa götürmüşlerdir. Çin, Kuzey Kore, Vietnam, Laos ve Kamboçya komünist partilerinin tarihi, sömürge ve yarı-sömürgecilik ilişkilerinin sürdüğü yarı-feodal toplum koşulları altında, Leninci ilkeler temelinde kurulan ve başarıya ulaşan örneklerdir. (Çin Komünist Partisi'nin devrimden bir süre sonra sapma içine girmesi, Marksizm-Leninizm'i gölgelemiyor.)

1917 Ekim Sosyalist Devrimi ile birlikte, artık Marksizm ile

Leninizm yalnız proleteryanın geliştiği ileri kapitalist ülkelerde değil aynı zamanda geri kalmış ezilen ve sömürge ulusların da kurtuluş bayrağı haline gelmiştir. Örneğin, Vietnam'ın devrimden önceki ve devrim sonrasındaki gelişme düzeyini karşılaştırmaya çalışalım. 1920' lerde 30 Milyon nüfusu olan Vietnam'da "1929'da maden ocaklarında, pirinç tarlalarında, ulaşımda, sanayide ve ticarete 200.000 dolayında" kişi çalışıyordu. Bu rakama tarım işçileri de dahildir. Kırsal kesimler ise ezici bir yoğunlukta olup "halkın 10/9'unu köylüler teşkil ediyordu" köylüler tarımda en ilkel araçları kullanıyor ve gerici gelenek ve göreneklerin etkisi altında yaşıyorlardı. "1955'te 80.000 kişi arasında yapılan anketler, ovalarda %80 oranında trakomatö bulunduğunu göstermiştir. Daha köylülerin çoğu , yeraltı canavarını yaralamak korkusuyla, şöyle derince bir kuyu açmağa cesaret edememektedir. Bir çok ailenin 12-15 yaşlarındaki kızlarını zorla evlendirdiklerini görüyoruz."

Teknik eleman ve aydınlar yönünden de gerilik vardır. Fransızlar Vietnamı boşalttıklarında "Vietnam Halk Cumhuriyeti'nin elinde topu topu 30 tane mühendis bulunuyordu." "1939 yılında, Kuzey ve Güney dahil bütün Vietnam'da sadece 700 yüksek öğrenim öğrencisi" vardı.

Vietnam'ın gelişme düzeyini kavramak için çarpıcı bir örnek daha verelim. Herşeyden önce, az gelişmişliğin derecesini ölçmek gerekiyor.....Kırda, çamurlu yollarda insanlar bütün eşya ve ürünlerini hala omuzlarında taşımaktadırlar. Küçük bir el arabasına, büyük bir teknik yenilik olarak bakılmaktadır. Avrupa'ya göre yaklaştırma 300 yıl geride olduğumuzu söyleyebiliriz. (az gelişmiş ülkelerde sosyalizm ve köylüler. s. 63-64-69)

Bu kadar geri ekonomik koşullarda bile, 1920-30'larda dünya devrim sürecinin batı ve doğu ülkelerinde izlediği çeşitli devrimci yolları inceledikten sonra şu sonuca vardı: "Ulusal kurtuluşa götürecekt tek yol proleterya devrimidir." Ho şî min, Marksizmi-Leninizmi Vietnam'ın geri koşullarına uyarlayarak yaymaya çalıştı ve işçi sınıfının partisini inşa etmeye koyuldu. Ulusal kurtuluş mücadelesini sosyalizm amaçlarıyla birleştiren Vietnam İşçi Partisi, programında şu temel ilkelerden hareket ediyordu:

" Büyük Ekim Devrimi (1917) insanlık tarihinde yeni bir çağ, dünya çapında kapitalizmden sosyalizme geçiş çağını açtı. Sömürge ve bağımlı ülkelerde, ulusal kurtuluş devrimleri, dünya proleterya devriminin ayrılmaz bir parçası haline geldi. Bu şartlar altında en ileri üretim gücünü temsil eden işçi sınıfı, doğal olarak ülkedeki siyasi üstünlüğü sağlayacak gerekli şartlara sahip tek sınıftı. " (Vietnam İşçi Partisi Tarihi s. 5)

KÜRDİSTAN DEVRİM SÜRECİNDE İDEOLOJİK GELİŞİM

Kürdistan devrimci hareketinin geçirdiği ideolojik evrimi üç döneme ayırarak izah etmek mümkündür.

Birinci dönem, 1910'lardan başlayan ve 1946'lara kadar süren, feodal toplumun getirdiği bölünmüşlük koşullarında,

bir dizi ulusal kurtuluş direnişlerinin geliştiği ve Kürdistan Teali Cemiyeti ve HOYBUN gibi ulusal demokratik örgütlenmelerin ortaya çıktığı dönemdir. Ulusal direnişlere damgasını vuran egemen ideoloji, ulusçuluk ve din motifi ve ulusal örgütlenmelere de ise burjuva demokratik düşünceler olmuştur. Ulusal ayaklanmaların kürt halkına bıraktığı en önemli gelenek, kahramanlık dolu ulusal direniş geleneğidir. Kürdistan Teali Cemiyeti ve HOYBUN gibi ulusal demokratik örgütlenmelerin günümüze ulaşan mirası ise, Kürt dili, kültürü, tarihi ve Kürdistan üzerindeki tezleri olmuştur. Bu dönemin sonunda, artık, Kürdistan egemen sınıfları, ulusal kurtuluş hareketi üzerindeki inisiyatiflerini kaybetti-ler.

Uzun bir sessizlik döneminden sonra 1960'lardan 1970'lere kadar süren ikinci dönemde ise, belli bir hareketliliğin ve kaynaşmanın geliştiği dönemdir. 1960'larda Kürdistan'da feodal kabukların yırtılması, kapitalizmin gelişmesi yeni devrimci-dinamik güçleri ortaya çıkarmış ve kitlesel bir mücadele başgöstermişti. 1961 de Güney Kürdistan'da başlayan direniş, 1961 Anayasasıyla oluşan kısmi burjuva demokrasi ortamında önce TİP ve daha sonra kurulan DDKO'lar, yurtseverlik ve sosyalizm düşüncelerinin geniş kitleler arasında yayılmasına neden olmuştur.

Bu aşamada ideolojik olarak gelişen yan yurtseverlik ve karışık bir sosyalizm anlayışıdır. 1970 'e kadar Kuzey Kürdistan'da tek ulusal parti örgütlenmesi olarak KDP'yi görüyoruz. Bu parti o dönem burjuva demokratik düşünceleri aşamadı. 1970'lerde kurulan DR. Şivan önderliğindeki T-KDP ise, çağdaş ulusal kurtuluşçu bir çizgiyi temel almıştı. Bu dönemdeki partilerin temel karakteri devrimci-demokrat ağırlıklı bir yapıda olmalıdır. Bu konuda T- KDP'nin bir devamı olarak örgütlenen KİP programında DR' Şivan 'ın partisi şöyle değerlendiriliyordu: " (T-KDP), KDP den daha ilerici bir parti idi. Fakat önderleri marksizme-leninizme inandıklarını söylemelerine rağmen daha çok küçük burjuva milliyetçi bir karakter taşıyordu." (KİP programı s. 19)

Her iki KDP de devrimci demokratik cephe ilkeleri üzerinde örgütlenmişler. " Her Kürdistan lı parti' ye üye olabilir. Üyenin sosyal durumu gözönünde bulundurulur." (T-KDP tüzüğü s. 26)

Bu dönemde, yurtseverlik ve sosyalizm düşüncelerinin köylere kadar yayılması, komando baskınlarına karşı sürdürülen köy çalışmaları, kitle gösterileri, legal parti ve derneklerde çalışma gibi önemli kazanımlar ve deneyimler elde edilmiştir. Sosyalizmin (o dönemde kürt yurtseverlerinin de içinde yer aldıkları özellikle TİP tarafından) kitleler arasında çok geniş bir propagandası yapılmasına karşın, henüz teorik ve pratik olarak bilimsel sosyalizmin ilkeleri netleşmemiştir.

1973'lerde başlayan ve günümüze kadar süren üçüncü dönemde ise, Kürdistan'da en önemli ekonomik-politik gelişim ve değişimlerin olduğu yıllardır. 1970'lerde Türkiye'de tekelci burjuvazinin iktidara ağırlığını koyması ve Kürdistan'da kapitalist gelişmenin hızlanması kırsal alanlardan kentlere doğru büyük akın getirmiş, yüksek okullar yaygınlaşmış ve toplum genel olarak bir alt-üst olmayla yüz yüze gelmişti. Bu gelişmeler ve değişimler Kürdistan'daki politik mücadelede de hızlı bir hareketlilik yaratmıştı. Bu süreçte en devrimci ögeler olarak öğrenci ve aydınlar, işçiler ve köylüler politik mücadeleye katıldılar. bugünkü örgüt ve partilerin tümü (KDP'nin dışında) bu süreçte ve bu geniş kitle tabanı üzerinde kurularak eylem yürütüldü.

Bunlardan Özgürlük Yolu TİP'ten, Rızgari de TİP ve DDK O'lardan geldikleri için başından beri düşünce planında sosyalizmin belli ilkelerini benimseyerek bir kadro halinde çalışmaya koyuldular. Diğer geri kalan KİP ve KUK ise, T-KDP'lerden dönüşerek geldiler. DR. Şivan'ın T-KDP'sinin bir devamı olarak 1975'te kurulan T-KDP, daha sonra 1977 de MK kararıyla KİP'e dönüşüyor ve " sınıf temeline dayanan ve marksizmi-leninizmi kendisine kılavuz edinen parti" olduğu saptaması yer alıyordu. Sait Elçi'nin

KDP'side hızlı bir değişim ve gelişim içine girerek pöş peşe düzenledikleri kongre ve konferanslarla marksizm-leninizmi eylem kılavuzu olarak kabul ettiler ve KUK'a dönüştüler. KUK 1981'de yaptığı konferansında da Kürdistan işçi sınıfının partisini kurmayı hedef olarak önüne koydu. 1973'lerde devrimci-demokratik ideoloji ile bilimsel sosyalizm iç içe girdi, fakat gelişen yan marksizm-leninizm oldu. 1978'lerde ise marksizm-leninizm teorik olarak tüm hareketler üzerinde kesin bir zafer elde etti.

Kuşkusuz, bu hareketler ne ölçüde dönüşebildi, dönüşümü bünyelerinde örgütsel olarak gerçekleştirebildiler mi ki öyle görülüyor — ve başından beri bir ideolojik birlik etrafında ve belli bir kadro ile işe başlayanların mı, yoksa kitle temelinde kurulan, fakat dönüşmeyi önüne koyan hareketlerin mi başarılı oldukları — ki bu yargıyı tarih verecektir — vb. gibi tartışmalar bizim konumuzun dışında olup ve ayrıca Armanç'ın çeşitli yazılarında bu konuyla ilgili tartışmalar yer aldı. Burada üzerinde durduğumuz en önemli nokta ise, ideolojik gelişimin anayönünün saptamasıdır. Bugün geldiğimiz aşamada, devrimci kamuoyu artık kabul ediyor ki, günümüzde Kürdistan örgütlerinin toplantılarında, konferans ve kongrelerinde ve 12 Eylül'den sonra süren ayrışmaların gerekçelendirilmesinde, artık marksizm-leninizmin belli ilkeleri çerçevesinde, dünya, ülke ve örgüt sorunları tartışılmaktadır. Bu, hiç kimsenin inkar edemeyeceği bir gerçekliktir.

YENİ DEVRİMCI — DEMOKRAT PARTİ GİRİŞİMİ SON TKP KONGRESİNİN BİR ÜRÜNÜDÜR

Geldiğimiz aşamada, marksizm-leninizm ilkeleri Kürdistan devrimci hareketlerin resmi ideolojisi haline geldiği ve genel olarak dünyada tarihsel gelişim çizgisi de bilimsel sosyalizm olduğuna göre, son zamanlarda piyasaya sürülen devrimci -demokrat türden yeni bir parti kurma girişimi nasıl açıklanabilir? Bunu izah edebilmek için, Kürdistan'da devrimci -demokrat örgütlenmenin yazılı olarak belgelere geçirildiği tek kaynak olan TKP Kongre Belgelerine ve Programına bakmak gerekiyor. " ... Kürt devrimci demokratları güçlendiler, bugün kürt ulusal hareketine damgalarını vuruyorlar. Bu akımlar, ezilen ulus milliyetçiliğine olduğu kadar marksizm - leninizmin de etkisi altındadırlar.

TKP, devrimci demokrat kürt örgütleriyle eylem birliğine ve karşılıklı görüş değiş-tokuşuna büyük önem veriyor." (TKP 5. Kongre Belgeleri s. 59)

" Kürt devrimci demokrat akımlarıyla her düzeyde eylem birliğini geliştirmek için çabaların artırılmasını karar altına alır. " (a g y s.109)

Açıkça görüldüğü gibi, TKP kongre kararlarında Kürdistan politik hareketleri devrimci demokrat olarak niteleniyor ve " eylem birliği" için Kürdistan'da " devrimci demokrat kürt örgütleri" olmak koşulu getiriliyor. TKP'nin Kürdistan'da neden işçi sınıfı veya sosyalist bir partiyi görmek istemediğini de programına şu şekilde geçirmiştir:

" TKP, işçi sınıfının, türk, kürt ve tüm azınlıkların işçilerinin öncü partisidir. TKP, türk ve kürt işçilerinin tek bir işçi sınıfı partisinde ve sendikalarda en sağlam birliği için çalışır ve işçileri ulusal kökenlere göre ayrı örgütlenme girişimlerine ilkesel karşı çıkar." (TKP Prog. s. 29)

Burada " işçileri ulusal kökenlere göre ayrı örgütlenme girişimleri" gibi iddialar bir yana bırakılırsa — ki bu yalnızca TKP'nin soyut bir iddiası ve Kürdistan devrimci hareketlerini karalamak için kullandığı bir suçlamadan öte birşey değildir. Çünkü Kürdistan politik hareketleri ülke temelinde örgütlenmeyi hedefliyorlar ve bu örgütlenmeleri toplumun tüm devrimci kesimlerini kapsadığı gibi işçi sınıfını da kapsamına almaktadır — aslında TKP bu anlayışıyla Kürdistan'da bağımsız sosyalist örgütlenmelere ilkesel olarak karşı durmakta ve bununla Kürdistan'daki politik hareketlerle temel çatışmaya girmektedir. Nasıl oluyor da, bir yandan " kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkı, yani ayrılma

hakkı (nın) gerçekleştirir" diyerek kürt halkının devlet kurma hakkını savunuyor görünüyor ve diğer yandan da Kürdistan işçi sınıfının bağımsız örgütlenmesine karşı duruyor? Bununla bağlantılı olan birkaç soru daha geliyor: Neden Kürdistan'da kürt burjuvazisinin örgütlenmesi olsun da Kürdistan işçi sınıfının örgütlenmesi olmasın? Kürt ulusunun bağımsız devlet kurma hakkı olduğuna göre bu devleti hangi sınıf kuracaktır?

Açıktır ki, işçi sınıfı örgütlü olursa sosyalist bir devleti burjuvazi güçlü olursa bir burjuva devleti kurulacaktır. TKP, Kürdistan'da sosyalist bir devletin mi, yoksa bir burjuva devletin mi kurulmasını istiyor? Kuşkusuz TKP hiç birini istemiyor. Yani TKP, bir Kürdistan devletin kurulmasına temelde karşıdır. Peki TKP kürt halkının meşru demokratik haklarını kullanmasını nasıl engelleyecek? Önce, getirdiği formül ile ulusal sorunu birkaç aşamaya ayırıyor ve programının Ulusal Demokrasi bölümüne söz gelimi, mecburiyetten tek bir cümleyi yerleştiriyor. " Kürt halkı üzerinde ulusal baskıların sona erdirilmesi" (TKP Prog s. 36) — Okuyucular dikkat etsinler, yukarda geçen bu cümle aynen SOL BİRLİK'in programına da geçiyor. — Bundan sonrada ulusal sorunu uzun bir süreye " Anti-empyalist demokratik halk devriminin tamamlanması" na kadar erteliyor. Bilindiği gibi, demokratik halk devriminin tamamlanması sosyalist devrimin başlangıcıdır. Burada da TKP " kürt işçilerinin (de) öncü partisi" olduğu ve " kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkını" da kendisi " gerçekleştireceği " ne göre ayrılma konusunda da kürt halkı değil TKP'nin kendisi karar verecektir. TKP, o aşamada nasıl karar vereceğini de şimdiden formüle etmiştir: " komünistler her zaman gönüllük temelinde demokratik merkezi bir devletten yanadırlar" (TKP Prog. s. 43)

Bundan başka aynı yerde " ulusal sorunu çözümü" başlığı altındaki bölümde " kürt halkının türk halkıyla birlikte kalmaya karara vermesi" seçeneğini tartışıyor, buna formüller buluyor. Fakat aynı yerde ve TKP nin hiçbir yazılı belgesinde kürt halkı ayrılmaya karar verirse ne olacak, bu konuda TKP neyi öneriyor diye bir tartışmaya veya açıklamaya rastlamak mümkün değildir. TKP bu şekilde şimdiden kürt halkının bağımsız devlet kurma hakkını ipotek altına alıyor. (kuşkusuz bu bilim dışı ve Kürdistan gerçeğiyle çelişen bu görüşlerin şoven hayallerdenöte bir anlamı yoktur.)

TKP'nin Kürdistan ulusal sorununa bakış açısını ve Kürdistan politik hareketleriyle işbirliğinde devrimci-demokrat bir yapılanmayı şart koştuğunu belgelere dayanarak gösterdikten sonra şimdi de TKP'nin devrimci-demokrat bir parti kurma sıkıntısının nerden doğduğunu inceleyelim:

Türkiye ve Kürdistan devrimci kamuoyunun bildiği ve birçok Türkiyeli devrimci hareketlerin de teslim ettiği gibi, Kürdistan sorunu tümüyle Kürdistan emekçi halkının ve devrimci hareketlerinin mücadelesi sonucunda gündeme getirildi. Türk solu bu sorunu ancak 1970'lerde belli bir zorlama sonucunda program belgelerine almak zorunda kaldılar. Önce azınlık ulustan başlayarak ulus demeye getirdiler. Büyüyen sorun karşısında türk solu, çareyi kendi bünyelerinde " kürt bürosu, Kürdistan örgütleri " kurmada buldular. Olmadı. Özerk örgüt kurdular yine tutmadı. Geline aşamada Kürdistan devrimci potansiyelinin ulusal ve uluslararası düzeyde taşıdığı boyutun farkına faran birçok Türkiye solu daha olumlu bir noktaya gelirken, TKP ise, Kürdistan hareketlerini ilkesiz bir şekilde karıştırmak ve yeni bölünmeler yaratmak yönünde çabalarından vazgeçmiş değildir. Bu çabaların bir sonucu olarak son dönemde devrimci - demokrat türden bir partinin kurulma girişimleri ortaya çıktı. Bununla TKP şunları amaçlamaktadır:

Birincisi, bu girişimle, kongresinde tespit ettiği "...İŞÇİ SINIFININ ULUSAL KÖKENE GÖRE AYRI ÖRGÜTLENMESİNİ SAVUNAN GÖRÜŞLERİN ETKİSİZLEŞTİRİLMESİ YOLUNDAKİ ÇABALARIN ARTIRILMASI" (TKP 5. Kongre Belgeleri s. 109) nın bir parçasını yerine getirmektedir.

TKP geçmişte, Kürdistan işçi sınıfı içindeki çalışmada Kürdistan'lı politik hareketler karşısında kabuğuna çekilmek zorunda kalmıştı. Kürdistan'da bazı politik hareketlerin ideolojik olarak bilimsel sosyalizmi savunmaları, sınıf ve kitle sendikacılığı temelinde sendikal çalışmalara ağırlık vermeleri, işçi sınıfı içinde örgütlenmeleri ve bazı yerlerde işçilerle kaynaşmaları ve işçi sınıfı hareketine devrimci bir aktivite kazandırmaları, TKP nin Kürdistan işçi sınıfı içinde örgütlenme çabalarını tamamen etkisizleştirdi ve bu durum TKP'nin kendi kadroları arasında da ciddi sorunlara neden oldu. Bu yüzden TKP, Kürdistan'da örgütlenmek için bilimsel sosyalizmi işçi hareketine taşırın Kürdistan'lı politik hareketleri kendisi için büyük bir engel görmektedir. Bu amaçla TKP, bir yanda bilimsel sosyalizmi savunan politik hareketleri " etkisizleştirmeye", bölmeye ve işçi sınıfının birliği doğrultusundaki devrimci birlikleri engellemeye çalışmakta ve diğer bir yandan da kendisiyle "uyumlu" çalışabilecek devrimci-demokrat bir partiyi kurmayı salık vermektedir.

TKP'nin örgütlemek istediği kürt ulusal partisinin ideolojik temeli; Türkiye Komünist Partisi'nin Türkiye ve Kürdistan işçi sınıfının öncü partisi olduğu, komünistlerin TKP içinde yer alması gerektiği ve kendi çalışma alanını işçi sınıfının dışındaki katmanlarla sınırlandırmayı kabullenen anlayıştır. Söz konusu bu partinin yapısı, ideolojik olarak TKP'ye bağımlı veya onunla "uyumlu", fakat biçimde bağımsız ve yurtsever görünümü olmasıdır. Bu parti vasıtasıyla TKP, ulusal bir örgüt kimliği altında daha geniş kürt çevreleriyle ilişkilere geçme ve söz konusu bu ulusal parti içinde komünistleşenleri (!) TKP'ye aktarma olanağına kavuşur. Kısaca, TKP'nin Kürdistan'da legal bir demokratik kitle örgütlenmesi işlevini görebilecek bir örgüt kurulmak isteniyor.

İkincisi de, TKP, Kürdistan sorunun uluslararası bir sorun olmasını ve bu sorunun uluslararası platformlarda tartışılmasını engellemek istemektedir. TKP bu amaçla Küzey Kürdistan sorununun Türkiye'nin bir iç sorunu olduğu, Türkiye devrimine bağlı bir sorun olduğu yolunda öteden beri teorik tezler geliştirmekte ve kürt halkının politik temsilcilerinin uluslararası demokratik platformlarda temsil edilmelerinin önüne engeller çıkarmaktadır.

Söz konusu bu çalışmalarında TKP oportünist, iki yüzlü bir tavır geliştirmektedir. Bir yandan TKP, kürt halkına yönelik bazı demokratik propagandaları sürdürmekte, diğer yandan da Kürdistan sorununu uluslararası ilericilerce yaygın platformu olan Yeni Çağ dergisine taşımamaya özel bir itina gösteriyor. Ayrıca, şimdiki kadar düzenlenen uluslararası demokratik platformlarda kürt sorunun tartışılmasını, belgelere geçmesini ve Kürdistan politik örgütlerinin kendi kimlikleri ile temsil edilmesini var gücüyle engellemeye çalışmaktadır. Bu olumsuz tavırları nedeniyle, birçok defa uluslararası platformlar gündeme geldiğinde, TKP, Kürdistan'lı politik örgütlerle karşı karşıya gelmekte ve onların başına her türlü çorabı geçirmektedir. Şimdi TKP, sırf bu uluslararası sorunlar için de, kendisine (ve dolayısıyla burjuvaziye karşı) " uysal", Kürdistan sorununda hiçbir problem çıkarmayan bağımlı bir kürt ulusal partisi ihtiyacını her zamandan daha çok şimdi duymaktadır.

Kuşkusuz, Kürdistan hareketlerinin toparlanamadığı, iş yapma yeteneklerinin azaldığı, aralarındaki çelişki ve olumsuzluğun geliştiği dönemlerde, Kürdistan üzerinde bu ve daha başka " hesap kuranlar" ve onlara alet olanlar ortaya çıkacaktır. Önemli olan, yakın geçmiş mücadele tarihimizden gerekli dersleri çıkararak tarihsel gelişim çizgisinin ne olduğunu iyi kavramak ve çağımızın temel yönelimi olan bağımsız bir işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş çizgisini birleştirip örgütlenmeyi geliştirmektir. Bugünkü bulunduğumuz koşullarda, birçok nedenden dolayı bölünmüş olan Kürdistan devrimci hareketlerinin birliğini sağlamak zorunlu olmaktadır. İşçi sınıfının öncülüğünü ve bilimsel sosyalizmi savunan hareketler kendi aralarında birleşmelidirler. Ayrıca yurtsever ilkelerde birliği isteyenler de birliklerini sağlamalıdır. (Yukarda devrimci - demokrat parti girişimine eleştirimiz, belli bir kukla örgütlenme-

SENDİKALAR ÜZERİNE —8—

1971—80 DÖNEMİ VEGÜNÜMÜZKOŞULLARINDA SENDİKAL MÜCADELE

Özellikle 1971 ile 74 yılları arası, sömürgeci tekelci türkburjuvazisinin, faşist 12 Mart darbesiyle ordunun yönetime el koyması ve sınırlı demokratik ortamı yok etmesiyle altın çağını yaşadığı ve engelsiz olarak sömürsünü sürdürdüğü dönemlerden biridir.

Türkiye tarihinde ilk olarak işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin düzene karşı muhalefeti, devrimci- demokratik güçlerin öncülüğünde eyleme dönüşüyordu. İşçi sınıfının iktidarından bahsediliyor, işçisınıfı ise, 15-16 Haziran deneyimini geçirmiş ve egemen güçlere korku salmıştı.

Diğer yandan Güney Kürdistan ulusal demokratik hareketi, yıllar süren mücadeleden sonra, hedeflediği otonomiye kavuşması, Kuzey Kürdistan'da da ulusal hareketliliği beraberinde getirdi. Ulusal demokratik hareket gelişerek demokratik ve siyasal örgütlemelere dönüşmüştü.

12 Mart darbeleri yönetime el koymak için her zaman olduğu gibi komünizm ve bölücülük konusunu işlediler. Bu koşullarda yapılan 12 Mart darbesi 1971 ile 1974 Yılları arasında Türkiye ve Kürdistan devrimci, demokrat ve yurtseverleri üzerinde terör estirdi. Binlerce kişiyi işkenceden geçirdiler, yüzlerce kişi kurşunlanarak öldürüldü, 3kişi idam edildi ve kukla mahkemelerle binlerce kişi ağır hapis cezalarına çarptırıldı.

Darbe ile birlikte Türkiye ve Kürdistan işçi sınıfı üzerinde hertürlü baskı ve terör estirildi. Faşist yönetimler sermayenin önündeki tüm engelleri ırkçı, militarist ordusunda, yardımıyla kaldırdılar. Binlerce ilerici işçiyi işlerinden attılar. İşçi sınıfının ekonomik-demokratik mücadelesi çeşitli yöntemlerle kısıtlandı. İşçi sınıfının en doğal hakkı olan grev hakkı kaldırıldı, grevler izne bağlandı ve işçi sınıfı sermaye karşısında savunmasız bırakıldı.

DİSK 12 MART DARBESİNİ DESTEKLİYOR

Darbeden sonra orduya olan aşırı güveninden olmuş olacak ki, DİSK, TÜRK-İŞ'ten önce 12 Mart faşist darbesine karşı onaylayıcı tavır takınmış ve hiçbir teredüde yer bırakmayacak şekilde darbeyi benimsediğini açıklamıştı.

DİSK, darbeye övgüler yağdırarak, aslında işçi düşmanı ırkçı bir ideoloji olan kemalizmin hayata geçirilmesini

savunarak, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin yanında olmaktan kıvanç duyduğunu, darbenin anayasal haklardan doğduğunu, işçi sınıfımızın devrimci kesiminde ferahlık yarattığını ve karanlık ufukları aydınlığa kavuşturduğunu açıklayarak, 15-16 Haziran direnişine gölge düşürmüştür.

Orduya olan umut, 12 Eylül faşist askeri darbesine kadar türk solu ve sendikal hareketi içinde devam etmiş, faşist ordunun devrim ve demokrasinin önünde en büyük engel olarak görülmemiş diğer faşist kesimlere karşı alabildiğine anti-propaganda yürütülürken ordu hep bunun dışında tutulmuş, ordu eliyle gerici-faşist iktidarların yönetime gelebileceğine inanılmamıştı.

Onun için 12 Mart darbesi yapıldıktan sonra DİSK, orduya tekelci burjuvazinin emrinde bir kurum olarak göreceğine ona umut bağlamış vedarbenin haklılığını savunmuştur. O döneme göz attığımızda, 12 Mart faşist darbesine umut bağlayan sadece DİSK değildi. Türkiye sol hareketide, ordu konusunda DİSK'ten farklı tavır takınmamıştı. Yapılan darbeyi önceleri desteklemiş, darbe niteliğinin ortaya çıkışı, faşist ordunun ilerici güçlere ve Kürdistan ulusal demokratik hareketine saldırmasıyla bu hareketler hayal kırıklığına uğramışlardır.

12 Mart döneminde DİSK, bu uzlaşmacı tavrına rağmen, bir çok grevi yasaklanmış, başta Kemal Türkler olmak üzere bir çok sendikacı, yönetici ve üyeleri tutuklanmış vebunlardan bazıları çeşitli hapis cezalarına çarptırılmışlardır. DİSK'in ordudan beklediği "Atatürkçü reformlar"da yapılmış ve ilerici-demokrat öz taşıyan, anayasa maddeleri değiştirilerek, Atatürk'çülüğe uygun gerici biçim ve konumuna kavuşturulmuştur. DİSK ise hararetle desteklediği 12 Mart faşistlerini seyretmekten öteye herhangi bir harekette bulunmamıştır.

DİSK — CHP İLİŞKİLERİ

12 Mart diktatörlüğünün getirmiş olduğu ağır baskı koşullarının DİSK 'te yarattığı panik, Türkiye ve Kürdistan işçi sınıfının siyasal örgütlenmesinin zayıf oluşu, TİP 'in kapatılması ve CHP'nin, İnönü'nün düşürülmesinden sonra yeni halkçı sloganlarla ortaya çıkışı, o zamanlar belirsizlik içersinde kıvranan DİSK yöneticilerinin de etkilemiştir. 1967 yılında TİP'in büyük yardımı ve desteği ile kurulan DİSK, hiçbir zaman TİP'i destekleme kararı alamazken, işçi sınıfına fazla birşey getirmeyeceği belli olan CHP yi destekleme kararı

almıştır. DİSK'in CHP'den referandum ve lokavtin kaldırılması gibi istekleri olmuşsada bunların hiçbiri gerçekleşmemiştir.

DİSK, 1974 yılında da daha büyük bir yanıya düşerek, sömürgeci türk ordusunun Kuzey Kıbrıs ıgalini desteklemiş ve sosyal şöven bir tavır takınarak üyelerinden kestiği birer günlük ücreti savaş sanayisine yatırmıştır. Diğer Türkiye sol hareketleride Kıbrıs işgalini ilk başlarda onaylamış ve sömürgeci işgalci türk ordusuna övgüler yağdırmışlardır. Fakat, işgalci ordunun katlettiği binlerce kişi ile komünist AKEL partisi tarafından örgütlenmiş bulunan Kıbrıs işçi sınıfı ile enternasyonalist dayanışma her nedense unutulmuştur.

Özellikle DİSK'in CHP'nin kuyruğuna takılıp 1973 ile 77 seçimlerinde desteklemesi, DİSK'ten çok TKP'nin tavrından kaynaklanmaktaydı. Çünkü, DİSK'in CHP'yi onursuz bir biçimde desteklemesi TKP'nin genel politikası ile çelişmiyor, tam çakişiyordu. Nasıl ki, TKP, 65 yıldır komünistleri ve kürtleri katledip, hapseden ve sürgüne göndermekten başka bir iş yapmayan Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da son 65 yıldaki tüm gerici ve katliamcı gelişmelere damgasını vuran vuran kemalizmin halen etkisindeyse TKP'yi hiçbir zaman ciddiye almayan ve hiçbir koşulda onunla işbirliğine yanaşmayan CHP'nin kuyruğuna takılmıştı. DİSK'i ele geçirdikten sonra, TKP kendisi dışında hiçbir sol grup ve kişi ye DİSK içersinde yaşam hakkı tanımadı, çeşitli yakıştırma vekaralamalarlagözden düşürmeye çalıştı. Gözden düşüremediği militan unsurları ise genel merkezin yetkilerine dayanarak tasviye eteti. DİSK içersinde TKP'nin asıl gözdeleri sosyal demokratlardı. Sosyal demokratlar dururken TKP'nin hiçbir sol güç ile işbirliği yaptığına kimse şahit olmadı.

Bu ayırım ve sağ anlayış sendikal örgütlenmede çok daha açık ve net olarak kendisini gösterdi. Kürdistan'da ise çok daha açıktı. DİSK yönetiminin hiçbir katkısı olmadan Kürdistan'daki birçok işyerinde TÜRK-İŞ'ten DİSK'e geçiliyor yeni kurulan bir sendika DİSK'e geçmek için uzun süre beklediği halde genel merkezden cevap alamıyordu. Çünkü DİSK yönetiminin amacı işçilerin DİSK'e geçmesi değil, hangi siyasi hareketin öncülüğünde sendikanın örgütlenmesine bakılıyordu. Bu dar grupçu ve çıkarıcı uygulamalar yüzünden DİSK'ten vazgeçenler bile görüldü. Kürdistan işçi sınıfının demokratik örgütlenmesinin önüne çıkarılan bu engel, DİSK'ten çok DİSK'e eğemen olan siyasi hareketlerin Kürdistan ulusal demokratik mücadelesine bakış açılarından kaynaklanıyordu.

Halbuki aynı engel türk sosyal demokratları için sözkonusu değildi. Sosyal demokratları güçlendirme ve sosyalistleri tasviye etme düşüncesinin DİSK'in başında bulunanların sonunu yaklaştırdığından TKP'liler habersizdi.

DİSK YÖNETİMİ DEĞİŞİYOR

DİSK'in UDC(ulusal demokratik cephe) çağrısına TKP'nin dışında olumlu hiçbir yaklaşım olmadığı gibi, en sert tepki ve başkaldırı DİSK içersindeki sosyal demokrat sendikacılardan geldi. Bu karşı çıkış DİSK'i büyük bir bunalıma soktu. Kemal Türkler'in olağanüstü genel kurul çağrısı genel yönetim kurulunun ezici çoğunluğu tarafından rededildi. Daha sonra, tarafların anlaşması üzerine Aralık 1977 yılında yapılan kongreyi Kemal Türkler yönetimi büyük bir farkla kaybetti.

DİSK yönetimi böylece resmen sosyal demokratlara geçti. DİSK'in düşmesi belkide dünyada ilk olarak bir komünist partisinin, bir işçi konfederasyonunu yıllarca yönettikten sonra, konfederasyon içersinde kendi elleriyle güçlendirdiği sosyal demokratlara teslim etmesiydi. Bu aynı zamanda TKP'nin işçi sınıfı içersinde sendikal anlayışının iflasi ile birlikte, örgütlülük düzeyinde ortaya koymaktaydı.

DİSK yönetiminin değişmesinden sonra, diğer siyasi hareketlerde TKP'den farklı tavır ortaya koymadılar. TKP'ye tepki olarak bu defa onlar sosyal demokratların kuyruğuna takıldılar. Halbuki, bu siyasi hareketler, kuyrukçu tavrından dolayı yıllarca TKP'yi suçlamış durmuşlardı. Henedense,

TKP'den boşalan yeri, bu siyasi hareketler hemen doldurarak gecikmediler. SOsyalist siyasal hareketler arasındaki ilişkilerin olumsuz bir noktada olması ve hiçbir düzeyde yakınlaşmanın yaratılamaması, sendikal ve siyasal mücadelenin birleştirilmesini engellemiştir. Sosyal demokratlar, yönetime geldikten sonrada devrimci güçlerin bu bölünmüşlüğünden yararlanarak yönetimini sürdürmüş, zaman zaman da, onları kendi yararı için birbirine karşı kullanmıştır.

Sosyal demokratların döneminde, DİSK'in yaptığı anti-faşist birlik çağrıları gene DİSK yönetiminin çıkardığı olumsuzluklar ve örgütler arasındaki siyasal ayrılıkları bizzat körüklemesi sonucu başarıya ulaşamamıştır. Doğrusu, DİSK yönetimi burada çok artıniyetli davranmıştır. Çünkü, devrimci hareketler arsında sağlanacak herhangi bir düzeydeki birliğin işçisınıfı iktidarı önünde deengell durumunda olan sosyal demokrat DİSK yönetimini tasviye edeceği kaçınılmazdı. İşte bundan dolayı DİSK yönetimi bir yandan birlik çağrıları yaparken, bir yandanda, birliğin sağlanmaması için çaba sarf ediyordu.

1971- 80 ARASI GREV VE EYLEMLER

Daha önceden de değindiğimiz gibi faşist 12 Mart darbesinden 1974 yılına kadar Türkiye ve Kürdistan işçi sınıfını tüm grev ve eylemleri izne bağlanmış, çoğu ertelenmiş veya yasaklanmıştı. Ancak CHP-MSP koalisyonunun oluşmasından sonra, işçieylemlerinde gözle görülür bir artış olmuştur. Fakat bu durum fazla sürmemiş Kıbrıs işgali neden gösterilerek önemli sanayi merkezlerinde ilan edilen sıkıyönetim grevlerle hiçbir ilişkisi bulunmamasına rağmen sömürgeci ordunun sınıf düşmanı yapısı, o günkü iktidarın da onayıyla 1974-75 yılları arasındaki önemli grevleri yasakladı. Ama hiçbir zaman işçi sınıfını 1971'lere geri götürmedi. 1972 Yılında 15 greve karşılık 120 lokavt olurken, 1973'te 21 grev, 13 lokavt, 1974 yılında 74 grev, 23 lokavt, 1975 yılında ise, grev ve direnişlerde büyük bir tırmanma meydana gelmiş, 281 greve karşılık ancak 29 lokavt olmuştur. İşçi sınıfın artık kölelik zincirini kırmıştı. Daha sonraki yıllarda ise, grev ve direnişler doruk noktasına varmış, onbinlerce işçi sürekli grev veya direniş halindeydi.

1 MAYIS IN KUTLANMASI

İşçi sınıfı 51 yıllık sömürü ve barbarca baskılardan sonra, 1976 yılında 1Mayıs'ı yeniden kutladı. Uluslararası işçi sınıfının birlik ve dayanışma günü olan 1Mayıs'ı, DİSK ile

bazı demokratik kitle örgütleri tarafından kutlandı. 1 Mayıs kitle gösterisi yığınsal bir anti-faşist eyleme dönüştü. İşçi sınıfının bu eylemi, burjuvazi tarafından ortaya atılan sınıfsız imtiyazsız toplum safatasını da çürüttü.

1976 1 Mayıs'ından ürken sömürgeci türk burjuvazisi, 1977 yılında kutlanan 1 Mayıs eylemini CIA, MİT ve kontrgerilla vasıtasıyla yüzbinlerce işçive emekçinin üzerine ateş açtırttı. 40 emkçiyi katletti ve yüzlercesini yaraladı. Katliama rağmen 1 Mayıs'ın kutlanması engellenemedi. 1978'de yine aynı alanda kutlandı. 1979 yılında ise İstanbul'da sıkıyönetim sokağa çıkma yasağı koydu. Bunun üzerine 1 Mayıs İzmir'de kutlandı. Aynı yılda ilk kez Kürdistan'da 1 Mayıs Bitlis'te kutlandı. Bilindiği gibi 1 Mayıs son olarak 1980 yılında Mersin'de kutlanmıştır.

1974- 80 KÜRDİSTAN SENDİKAL HAREKETİNE BİR BAKIŞ

Kürdistan'da 1974 Yılından başlayarak, gerek DİSK gerekse TÜRK-İŞ teki sendikaların büyük bir bölümü, Kürdistan halkının ulusal demokratik mücadelesini programlamış olan, siyasi hareketlerin öncülüğünde ekonomik demokratik mücadeleye damgasını vurmaya başlamış ve sınıf örgütü olma niteliğine kavuşturulmuştur.

Kürdistan'da, yıllarca sömürgecilerle işbirliği yapan ulus ve sınıf hainleri sarı sendikacılar büyük ölçüde tasfiye edilmiş, bu işbirlikçilerin yerine Kürdistan halkının ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesini omuzlamış, ekonomik-demokratik mücadele ile birlikte, işçi sınıfının siyasi iktidarını hedefleyen yönetimler işbaşına gelmişti. Sömürgecilerin önemli dayanaklarından olan sarı sendikacılar giderk artık tarihe karışıyorlardı. Kürdistan'daki bu gelişme TÜRK-İŞ'i zayıflatırken, aynı zamanda DİSK'ide güçlendiriyordu. Çok sınırlı olsa, DİSK'in bazı birim kongrelerinde artık ulusal sorunun tartışılması bu gelişmenin sonucu olduğu kuşkusuzdur. Ulusal sorunun tartışılması büyük bir gelişme olmakla birlikte, bu tartışmanın Kürdistan'daki sendikalarla sınırlı kalması, Türkiye sendikal hareketinin en ileri kesimini oluşturan DİSK'in bu sorunu gündemleştirmemesi ise, büyük bir olumsuzluktu.

12 EYLÜL FAŞİST DARBESİ VE GÜNÜMÜZDE SENDİKAL MÜCADELE

Devrimci-demokratik güçler cunta öncesi, onbinlerce işçi grev ve direniş halinde ve her an faşist darbe beklenmesine rağmen, anti-faşist mücadele için beklenen birliği bir türlü gerçekleştiremedi. Yapılan bir kaç girişim başarısızlıkla sonuçlandı. Birliğin sağlanamaması sonucu, düzenden rahatsız olan daha geniş kitlelere mücadele alanına çekilemedi ve faşist 12 Eylül darbesi böylesi koşullarda yapıldı.

Darbeden sonra DİSK kapatıldı, tüm yöneticiler ve binlerce üyesi tutuklandı. Ve ağır işkencelerden geçirildi, binlerce üyesi işlerinden atıldı. Yöneticileri idamla yargılandı, 4 yılı aşkın tutuklu kaldılar. DİSK'in tüm mal varlığına el konuldu.

DİSK'in aksine TÜRK-İŞ, darbeden sonra cuntanın adeta bir yönü gibi çalıştı. Genel sekreterini bakan olarak verdi. Cuntanın kurduğu muhbirlik şebekelerinde yer alarak birçok kuruluş ve kişiyi jurnalledi. Faşist anyasaya evet ve evet çağrısında bulundu. TÜRK-İŞ'in bugün karşı çıktığı sendikalar yasasını ise, TÜRK-İŞ genel sekreteri Sadık Şide hazırladı.

Darbeden sonra işçi sınıfı ve çalışan kesimler hızlı bir yoksullaşma sürecine girdiler. Öyleki, ücretler son beş yılda 1960'ın da gerisine düşmüş durumdadır. Sendikalar dar sınırlar içersine sıkıştırılmış grev ise, işçilerden çok işverenlerin silahı haline getirilmiştir. Tabanda büyük kaynaşmalar olmakta ve TÜRK-İŞ yöneticileri toplantılarda aktif konuşulmamaktadırlar.

Fakat bu tepki örgütlü bir tepki değildir. Çünkü herşeyden önce işçi sınıfının örgütlenmesi ister ekonomik-demokratik olsun, ister politik olsun sadece burjuvazinin tanıdığı sınırlar içersinde verilemez.

En ağır koşullarda bile, varlığını koruyabilen örgütler yaratılmadanişçi sınıfının sınıf çıkarını savunmak mümkün değildir.Devrimci güçler böyle örgütlü bir yapıyı oluşturabilirler.Kitlelere ulaşmak, ilişki kurmak ve ilişkileri geliştirmek için baskı koşullarına rağmen, işçi sınıfını yeniden örgütleyip sınıf çıkarı doğrultusunda bilinçlendirmek göreviyle karşı karşıyadırlar.

Bugün Türkiye gibi faşizmin egemen olduğu bir ülkede demokratik örgütleri kurma olanağı bulunmadığı ve cunta anyasasına göre kurulacak hiçbir örgütün demokratik olamayacağı açıktır. Böylesi durumlarda devrimciler gerici örgütlerde çalışmaktan çekilmezler. Gerici örgütlerde çalışıp onların yönetimine gelmek ve olanaklarından yararlanıp, devrimci mücadeleyi için kullanmak, faşizmin egemen olduğu birçok ülkede görülmüştür. Bu düzenin bize tanıdığı serbestlikle yetinelim biçiminde yorumlanamaz. Çünkü objektif bir durumdadır.

İlerici sendikalar ve benzeri demokratik kitle örgütleri kapatıldıktan sonra devrimciler alternatif örgütler yaratamadıkları takdirde, kitlelere ulaşabilmek için her türlü yolu denerler. Veya varolan örgütlerde çalışma koşullarını yaratmak için çaba sarfederler.

Aslında, işçi sınıfı ve tüm emekçi kesimlerin, faşizmin

merhametine terkedilmemeleri ve örgütsüz kalmalarının tek ve doğru yolu anti-faşistlerin birliğiydi.

Fakat darbe öncesi Türkiye ve Kürdistan anti-faşist güçleri arasında, bu birlik sağlanamadığı için, alternatiförgütlerde yaratılamadı.

Eğer bu asgari birlik yaratılmış olunsaydı, İspanya, Portekiz, Yunanistan ve günümüz Şili'sinde olduğu gibi, Türkiye ve Kürdistan işçi sınıfının mücadeleside, kesintiye uğramaz, legal ve illegal mücadelenin tüm olanaklarını birleştirir, baskı ve katliamlara rağmen Faşist Askeri Diktatörlüğe darbe üzerine darbe indirmek mümkün olabilirdi. Legal sendikal mücadele imkanı olmadığı zaman illegal sendikalarda, ancak o zaman kurma imkanı olabilir, tüm hakları elinden alınsa bile, Türkiye ve Kürdistan işçi sınıfı, ekonomik-demokratik haklarını burjuvaziye karşı savunabilirdi. O zaman mücadele daha ileri düzeylerde olacak, faşist generallerve onların kukla iktidarları böylesine at oynatamayacaklardı.

SONUÇ

Faşist askeri darbe ile birlikte,, gözü dönmüş bir biçimde Türkiye ve Kürdistan işçi sınıfına karşı, saldırıya geçen sömürgeci türk burjuvazisi, grevleri fiilen ortadan kaldırmış, göstermelik olarak yapılacak grevlerin önüne ise, çok yönlü engeller koymuştur.Toplu sözleşmelerin imzalanmasını bilerek uzun bir süreye tabii tutmakta, 84 sözleşmelerini 85'te, 85'insözleşmelerini 86'da imzalamaktadır. Paranın yılda en az % 50 değer kaybettiği Türkiye'de, verilen zam oranından fazla ücret kaybı meydana gelmektedir.

Toplu sözleşmenin uygulama garantisi olan, hak gervi ortadan kaldırılmış, SSK yasası değiştirilerek, primler yükseltirken emekli maa. şları düşürülmüş, son yapılan değişiklikte 25 Çalışma yılında emekli olma sınırı ortadan kaldırılmış, ortalama ölüm yaşınının 53 olduğu Türkiye'de emeklilik yaşı 65'e yükseltilmiştir. Toplu sözleşmelerin tüm maddeleri patronu avantajlı duruma getirecek biçimde değiştirilmiştir. İşyerlerinde işçi eylemlerini bastırma ve ilerici militan işçileri fişlemek için, özel güvenlik örgütleri kurulmuştur. Kısacası, faşist yönetim eski sendikalar yasasının tüm demokratik maddelerini değiştirerek, faşist rejime uygun bir biçime sokmuştur. Bu değişiklik ile, Türkiye ve Kürdistan işçi sınıfı büyük bir baskı ve yoksullaştırma kısıncasına alınmış, eski sözleşmelerle getirilen tüm garantiler elinden alınmıştır. Baskılar hernekadar işçi sınıfını çok yönlü baskı ve sömürü altına almışsada, son 5,5 yılda çok şeyde öğretmiş, işçi sınıfı son beş yıldan en az ekonomik ve siyasi örgütlerin önemini kavramıştır. Bunun en iyi kanıtı ise, TÜRK-İŞ tabanındaki sarı sendikacıların yaprak dökümü gibi tek tek düşmesi ve bu ayklanmanın tavana hızla tırmanması, TÜRK-İŞ hainlerini hayli tedirgin etmiş olacak ki, yıllardan beri velinimet olarak kabul etikleri, patronlara karşı çıkmakta yönetime davet ettiği faşist cuntaya karşı toplantı ve miting bile yapmaktadır.

Fakat tüm bu olumlu gelişme ve TÜRK-İŞ içersindeki başkaldırıya rağmen, TÜRK-İŞ'inbu yapıyla,böyle faşist bir iktidar döneminde ve sendikalar yasası ile demokratikleşme beklenemez.

Yine bu dönemde kurulacak yeni bir konfederasyonun faşist anyasanın iktidara tanıdığı sınırsız yetkilerle, yaşama şansı çok zayıftır. Bu aşamada kurulsu bile sosyalistleri ilericileri daha geniş kitlelerden koparr. Onun için şuan TÜRK-İŞ içersinde kalmak, sınıf ve kitle sendikacılığını temel alarak TÜRK-İŞ'e karşı muhalafet etmek en doğru tavrıdır..

DEVİRİMCİ – DEMOKRASİ OLGUSU

sinin bölücü ve ve Kürdistan devriminin kazanımlarını ortadan kaldıran amaçlarını sergiliyor. Bununla birlikte Kürdistan'da çalışmalarını sürdüren gerçek yurtsever- demokratlar sosyalistlerin gerçek ve yakın mütefikleridirler.) Bu çalışmalarla birlikte tüm Kürdistan yurtsever hareketleri asgari ilkelere bir ulusal demokratik güçbirliği etrafında, aralarındaki sorunları aşarak bir araya gelmelidirler. Ancak bu şekilde yeni dönemde dayatan yeni görevlerin üstesinden gelebiliriz.

devletlerin, komünist ve ilerici partilerin ezilen halklara sundukları yardım ve olanaklarından yararlanan geri ülke halkları, bu sayede kendi ülkelerinin ulusal ekonomilerini ve kültürlerini geliştirmeleri, halkın sosyal refah düzeyini yükselterek demokratik ve adil bir düzeni kurmaları için belli bir çabaya girmektedirler. Kuşkusuz, bu ilerici yolda ne kadar yürüyebilseler dünya devriminin çıkarına olacaktır. Fakat bu, ortaya çıkan sorunlara devrimci açıdan eleştirel bir yaklaşımı dışlamaz.

İktidar sorunu, kapitalist-olmayan kalkınmanın temel siyasal sorunudur. Çünkü kapitalist-olmayan yoldaki devrimci değişiklikler karakteristik olarak üst yapıdan başlar. Bu değişikliklerin başarılı bir devrimci gelişime dönüşmesinin garantileri her zaman siyasal üst yapıyla bağıntılıdır. Devrimci siyasal kurumlar ve egemen ideoloji ile toplumun sosyo-ekonomik temeli arasında büyük bir uçurum vardır. Bu nedenle bu devrim süreci son derece karmaşık ve çelişik bir mahiyete sahiptir. Eğer sosyalist devletlerle geniş ve güçlü bağlara sahipse, geniş halk yığınlarının içinde devrimci yükseliş ve tüm demokratik güçlerin birliği sağlanmışsa, işçi sınıfının siyasal hakları ve toplumsal olaylarda rolü artıyorsa, toplumdaki uçurumu kapatılabilir ve devrimci kazanımları garanti altına alabilir. Bunuda ancak, devlet ve parti politikası, toplumsal ve ekonomik görevleri sosyalizm doğrultusunda olan bilimsel sosyalist partiler sağlayabilir. Bu anlamda, kapitalist-olmayan yol, hangi süreçleri ve aşamaları kapsarsa kapsasın, son tahlilde, marksist-leninist teoriyle silahlanan ve teoriyi pratiğe uygulayabilen devrimci bir işçi sınıfı partisinin işlevi ile organik olarak bağıntılıdır.

Bu nedenle, iki sistem arasındaki mücadelenin sürdüğü koşullarda bağımsızlığa kavuşmuş bazı geri ülkelerin yeni-sömürgeci kapitalist ilişkilere karşı sürdürülen kapitalist-olmayan yol girişimleri, o halkların büyük ölçüde sosyalist devletlerin çabaları sayesinde sosyalizme varacakları anlamına gelmez. Her zaman, bir devrim olayının dışsal görünüşleri ve destekleri ne olursa olsun iç koşullar belirleyici oluyor. Kapitalist-olmayan kalkınma yolu, sosyalist sitemin sadece gelişmelerinde çok geri kalmış ülkelere sağladığı bir olanaktan ibarettir.

Cenevre görüşmelerinden çekilişinin ardından Kasım 1984'te ABD başkanlık seçimleri yapıldı. Reagan ve O'nun Cumhuriyetçi partisi, seçimleri ikinci kez kazanmakla birlikte, seçim kampanyası boyunca Amerikan halkının, Beyaz Saray tarafından Orta ve Latin Amerika'ya karşı yürütülen saldırgan politikadan ve silahsızlanma için SSCB ile yapıcı diyaloga girmemekten rahatsız olduğunu açıkça gördü. Bu nedenle seçimlerin hemen ardından 7 Ocak 1985 te dönemin SSCB Dışişleri Bakanı Gromiko ile biraraya gelen Shultz, Cenevre görüşmelerine devam edilmesinin gerekli olduğunu bildirmişti.

Bir yıl aradan sonra, 19-20 Kasım 1985'te Gorbaçov ve Reagan arasında yapılan son Cenevre zirvesi, silahsızlanma ve dünya barışı açısından SALT-1 ve 2 türünden somut bir anlaşmayla sonuçlanmasına rağmen, iki taraf arasında bir yumuşama ortamının yaratılmış olması dahi olumlu bir gelişmedir. Reagan gerek zirve öncesi ve gerek zirve sonrası tutumuyla Avrupa ve Dünya kamuoyunu inandıramadı. Daha Cenevre görüşmesinden önce Fransaya yaptığı resmi ziyarette, görüşlerini net ve açık bir şekilde dile getiren SBKP Genel Sekreteri Gorbaçov, yapıcılık ve esnekliğiyle daha inandırıcı oldu.

İki gün süren zirve toplantısında dikkati çeken yan ABD heyetinin, Sovyet yöneticilerinin getirdiği önerilere cevap vermekten kaçınmasıydı. Gorbaçov, tartışmanın gündemine 1- Orta ve uzun menzilli nüklüer roketlerin sayısında indirimle gidilmesi, 2- Avrupanın nüklüer silahlardan arındırılması, 3- Uzayın militarizasyonundan kaçınılması gibi somut önerileri getirdi. Reagan ve elçisi George Shultz,, SDI kısa adıyla tanınan uzayın militarizasyonu üzerinde tartışmaktan özellikle kaçındılar. Siyasi gözlemciler bunun Reagan, dışişleri bakanı Shultz ve savunma bakanı Casper Weinberger arasında varolan görüş ayrılıklarından kaynaklanabileceğini işaret ettiler.

Hayır bu sorunu açıklamaya yeterli bir cevap teşkil etmiyor. Reagan, Shultz ve Weinberger arasında yıldızlar savaşı projesiyle ilgili herhangi

bir görüş ayrılığı yoktur. Eğer sorun SSCB'ne karşı nüklüer üstünlük sağlama sorunuysa öyle sanıyoruz bu, her üçünün de esas amacı budur. SDI projesinin esas amacı budur. Esas itibarıyla bir saldırı projesi olan fakat Reagan tarafından "savunma projesi" olarak adlandırılan uzayın militarizasyonu projesi nüklüer üstünlük anlamına gelip uzun erimde gerçekleştirilecek bir proje olduğu için, Reagan sorunu geçiştirmeye çalışarak zaman kazanma yolunu seçti. Gorbaçov, SDI projesinin silahlanmayı daha da tımandıracağı ni dile getirmesine karşın, ABD heyetinden net bir cevap alamadı.. Nüklüer üstünlük konusunda son olarak

19 Kasım 1985 'te ABD'ni tekrar uyaran Sovyet Silahsızlanma Uzmanlarından General Konstantin Mihaylov, "yıldızlar savaşının stratejik silahların sınırlandırılmasını olanaksızlaştırdığını ve ABD'nin kendilerine karşı nüklüer üstünlük sağlanmasına asla müsaade edemeyecekleri" ni vurgulayarak, "ABD'ye hem uzay-davehemde yerde cevap verebilecek güce olduklarını" tekrar hatırlattı. Ancak ABD silah tekelleri açısından büyük kar anlamına gelen SDI projesi Reagan yönetimi tarafından gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. Daha şimdiden yıldızlar savaşını organize edecek dört uzay istasyonunun kurulduğu söyleniyor. İşte son Cenevre zirvesinde Beyaz Saray şefi ve elçisi Shultz'un kaçamaklı tutumlarının altında yatan saldırganlık bu kadar açık ve anlaşılabilir bir şeydir.

Taraflarca son Cenevre zirvesinde yıldızlar savaşı ve stratejik silahların sınırlandırılması gibi silahsızlanmaya doğrudan etki yapabilecek kararlar alınmamasına rağmen bilim, eğitim ve kültür alanında sistemler arasında varolan diyalogun daha da geliştirilmesi ve silahsızlanmayla ilgili ikili görüşmelere iki ülke arasında gelecekte devam edilmesi doğrultusunda varılan görüşbirliği dünya kamuoyunda olumlu bir izlenim yarattı. Yine son Cenevre zirvesinde anlaşıldığı gibi gelecekte silahsızlanmayla ilgili iki ülke arasında yapılacak ikili görüşmelerde "uzayın militarizasyonu" sorunu tartışmalarını odağını oluşturacaktır.

DÜNYA'DA TERÖRÜ

KİM YÖNETİYOR

Ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinin başarıya ulaşması ve gidecek güçlenmesi, beraberinde dünyanın birçok ülkesinde ilerici-devrimci halk iktidarlarının yönetime gelmesine yol açtı. Bu durum, emperyalist-kapitalist sistemini temelden sarstı ve her yönden çıkmazlara soktu, bunalımlarını artırdı.

Günümüzde bunun en açık örneğini ABD emperyalizminin saldırganlık politikasında görmekteyiz. ABD emperyalizmi veyandaşları, nerede gerici-sömürgeci bir rejime son verilip, yerine anti-emperyalist, halktan yana ve ilerici bir iktidar geliyorsa; o ülkelere karşı en canice terör hareketlerini örgütleyiyor ve çoğu kez bu karşı-devrimci terörü bir zat kendisi yerine getiriyor.

Bilindiği gibi, ABD, Libya'daki ilerici Kadafi yönetiminin işbaşına gelmesinden bu yana Kadafi yönetimini devirmek için bir sürü komplolara baş vurdu. ABD'nin bu tertipleri değişik zamanlarda, değişik biçimlerde kendisini açığa vurdu. Bazen Libya'yı işgal hazırlıklarına kadar vardırdı.

Geçtiğimiz 1985 yılı sonlarında meydana gelen Viyana ve Roma'daki eylemleri bahane eden ABD'nin kanlı yönetimi, bir yandan Libya'ya karşı mütefiklerinden diplomatik ve ticari ilişkilerini kesmesini isterken öte yandan, Libya'ya karşı savaş hazırlıklarında bulundu.

ABD emperyalizmi mütefiklerinden beklediği desteği bulamadı. Öte yandan Arap ülkelerinden ciddi tepkilerle karşılaştı. Ancak ABD yönetimi Kadafi'nin Viyana ve Roma'daki olayları desteklediğini ve bu olaylardan sorumlu olduğunu ileri sürmeye devam ederken

Batı basınında Libya'ya karşı anti-propaganda faaliyetlerini alabildiğine sürdürmektedir. Kadafi bir "deli" olarak gösteriliyor. Bizzat Reagan, Kadafi'nin "bir barbar olduğunu" ve onu toplumun en "adi" bir insanı gibi göstererek "cezalandırılması gerektiğini" yaptığı tüm basın toplantılarında alçakça iddia ediyor.

Reagan'ın Kadafi'yi barbarlıkla suçlaması, kendi insanlık dışı yüzünü gizlemeye yöneliktir. Reagan'ın "yıldızlar savaşı" için uzayın silahlandırılmasına harcadığı çaba kadar, barbarca bir davranışa insanlık şahit olmamıştır. Günümüzde, dünyada genel anlamıyla insanlığı tehdit eden, terörizmin baş finansmanı ve örgütleyicisi Reagan'ın sözcülüğünü yaptığı emperyalist politikanın kendisi değil nedir? Şu anda ABD'nin güttüğü politika tüm gerçekliği ile devlet desteğinde kitlesel terörizmde başka bir şey değildir. Bunun en iyi örneklerini dünyadaki son gelişmelere bir göz atığımızda görebiliriz.

Bugün Afganistan ve Nikaragu'daki karşı-devrim çetelerini özellikle ABD finanse etmekte ve örgütlemektedir. Diğer taraftan dünyanın en ufak ülkesi Granada adasını işgal etmesi, dünyadaki tüm faşist ve askeri yönetimlere destek sağlaması ve Güney Afrika'daki Beyaz-ırkçı yönetimin ayakta kalmasını sağlaması, terörizmden başka ne olabilir.

Nereden bakılırsa bakılınsa Reagan'ın uluslararası devlet terörünü görmek mümkündür. Libya'ya ve diğer anti-emperyalist ve sosyalist ülkelere saldırmak için her zaman emperyalist propoganda odakları malzeme bulabilir. Viyana ve Roma'daki olayları

Libya'nın yaptığına dair hiç bir kanıt yoktur. Bu eylemleri Libya'ya yüklemeye çalışan odaklar asıl olarak Libya'nın, anti-emperyalist politikasından, ulusal kurtuluş mücadelelerine Libya'nın verdiği destekten rahatsız olmaktadır. ABD'yi ve Reagan'ı çıldırtan olay budur.

ABD emperyalizminin bu çılgınlığı ne kadar uzun bir süre devam edeceği bilinmez. Ama şu bir gerçektir ki, ABD Libya kapılarına kadar askeri yığınaklarını yaparak tam bir savaş hazırlığını yapmıştı. Hem kendi mütefiklerinden bu konuda gerekli desteği bulamaması ve hemde Dünya Sosyalist

Sisteminin ve ilerici savaş karşıtı güçlerin bu tür girişimlere karşı kararlılığı savaş manyağı Reagan'ın planlarını uygulamasına olanak vermemiştir. Ancak bu savaş planları her an geçerliliğini koruyacak, koşulları hazırlandığı an, Libya olmasa da başka ilerici bir ülkeye saldıracaktır.

Batı basınında son olaylarla ilgili olsun, öteden beri Kadafi'ye ve Libya'ya karşı yapılan propogandalar olsun haklı hiçbir temele dayanmadığı ve karalamalar olduğu açıktır.

Burada asıl önemli olan ve üzerinde önemle durulması gereken sorun, nin, ufak ülkelerin ABD'ye karşı politikalarını korkmadan tüm çıplaklığıyla ileri sürdüklerinde, bu tür ülkeleri cezalandırma hakkını ABD'nin kendisinde halen görmesidir. Tüm dünya demokratik kamuoyunun bu yasa dışı teröristçe tutuma karşı tepki göstermesi en acil görev olmalıdır.

KOVARA KURDİ / MANATLIG KURDISK TIDSKRIFT / KURDISH MAGAZINE

ISSN : 0348 - 7385

Navnisan/Adress : ARMANC Stagneliusvägen 27, II2 59 Stockholm-Sweden

Xwedi/Utgivare : KURDISKA DEMOKRATISKA ARBETARFÖRENINGEN-KKDK-
KOMELAKARKERËN DEMOKRATËN KURDISTAN Ê Li Swed Ê

Buha/Pris-Price : 10 Kr. / 2 D-mark

Abone/Subscription : 1 sal - 1 år : 120 kronor

POSTGIRO : 4911593 - 4

Tel: 08/13 70 80

Författares Bokmaskin
Stockholm 1986